

## Helyi esélyegyenlőségi Program



## Füzesgyarmat Város Önkormányzata

2013. június  
(Felülvizsgálva: 2015. június)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

A település bemutatása

Értékeink, küldetésünk

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

2. Stratégiai környezet bemutatása

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

A beavatkozások megvalósítói

Jövőképünk

Az intézkedési területek részletes kifejtése

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

A megvalósítás folyamata

Monitoring és visszacsatolás

Nyilvánosság

Érvényesülés, módosítás

4. Elfogadás módja és dátuma

## Helyi Esélyegyenlőségi program (HEP)

### Bevezetés

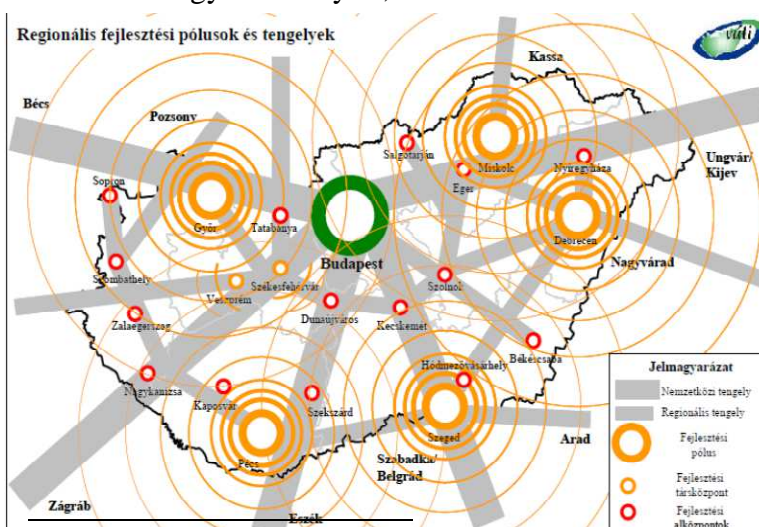
Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Füzesgyarmat Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait<sup>1</sup>, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

### A település bemutatása

Füzesgyarmat Békés megyében, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye határaihoz közel fekszik, társadalmi-gazdasági pozícióját is részben az ebből fakadó peremhelyzet jellemzi. A megyeszékhelytől, Békéscsabától 60 km távolságban, míg Debrecentől 75 km-re, a



szeghalmi járásban található.

Az országos közlekedési rendszerbe való bekapcsolódást autóbusz és vasúti közlekedés ja. Az autóbusz közlekedés közvetlen kapcsolatot jelent a környező településekkel Karcagtól Szeghalmon át Békéscsaba

<sup>1</sup> Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

ba, a vonatközlekedés Püspökladány - Békéscsaba vasútvonalon biztosított. A város szénhidrogén-kutatásáról és a termálvizéről nevezetes. A település tipikus mezővárosi története a régmúltra tekint vissza, ennek során mindvégig jellemzően mezőgazdasági településként funkcionált, amely a településképet és településkaraktert is meghatározza. A városi címet (új-ból) 2000-ben kapta meg. A város gazdasági vonzáskörzete több településre kiterjed, turisztikai vonzereje pedig a térség egyik meghatározó eleme. Ugyanakkor közlekedés-földrajzi szempontból hátrányos helyzetben van, a forgalmasabb utak elkerülik, a megközelítő utak minősége pedig leromlott állapotú. A nehézkes megközelíthetősége miatt a település központi szerepkörét a térségben nehezen érvényesíti, rendelkezésre álló kapacitásait teljes mértékben nem képes kihasználni. A KSH adatai alapján 2011-ben Füzesgyarmat város népességének száma 5734 fő volt. A városban alapvetően a mezőgazdaság feltételei adottak, ahol napjainkban is jellemző az állattenyésztés túlsúlya. Az ipari termelés feltételei jónak mondhatók, a városban kialakított iparterületen több nagyobb foglalkoztató is jelen van. A vállalkozások betelepülésére negatívan hat a város megközelíthetőségének korlátozottsága. A városban működő vállalkozások döntő többsége mikro-vállalkozás, legnagyobb arányban a kereskedelem, javítás ágazatban működnek.

A város lakosságára jellemző, hogy a dolgozók több, mint fele helyben vállal munkát, az aktív népesség kb.40 %-a ingázik a környező települések és lakóhelye között.

A település járó beteg ellátását, valamint a szakrendeléseket a helyi Egészségügyi Központ látja el, mely 2005-ben került akadálymentesítésre.

A településen az infrastruktúra kiépítettsége a térségi átlagnál jóval magasabb. A vezetékes víz, gáz, elektromos áram, szennyvízelvezető rendszer már kiépítésre került. Megvalósult a szelektív hulladékszállítás, szélessávú Internet, vezetékes telefonhálózat, valamint a különféle mobilszolgáltatások (adótorony). A 2003-as év egyik nagyberuházásnak számít, hogy a KUKA ROBOTICS Hungária Ipari Kft és füzesgyarmati Ipari Park Előkészítő és Üzemeltető Kft közreműködésével sikerült egy 7500 m<sup>2</sup>-es csarnokot és egy 500 m<sup>2</sup>-es lemeZRaktárt felépíteni a füzesgyarmati Ipari Park területén. Az új üzem több mint 800 fő részére biztosít munkalehetőséget. Füzesgyarmaton elsősorban mezőgazdasági, gabonaipari, vasipari, olajipari, szállítmányozási, faipari üzemek működnek, jellemzően 20-75 fő foglalkoztatásával. A város gazdaságában meghatározó szerepet játszik a több mint 300 vállalkozó, akik nem csak a város fejlődésében veszik ki a részüket, hanem export-import tevékenységükkel hozzájárulnak a nemzetgazdaság fejlődéséhez is.

## Értékeink, küldetésünk

Füzesgyarmat település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Füzesgyarmat Város Önkormányzatának célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű emberek esélyegyenlőségét az élet különböző területein. Ennek érdekében, a fenti célok minél hatékonyabb és eredményesebb megvalósítása érdekében megalkotja a település esélyegyenlőségi programját. A program tartalmazza a helyzetelemzést és az erre épülő cél-és feladatmeghatározásokat, valamint azok megvalósításának ütemezését. Az esélyegyenlőségi program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére. A helyzetelemzés célja annak megállapítása, hogy Füzesgyarmat városában élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzdenek. Az esélyegyenlőségi program a település területén élő hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Az esélyegyenlőségi terv alapját képező módszertani segédlet potenciálisan kiemelt hátrányos helyzetű társadalmi csoportnak tekinti a mély szegénységben élőket és a romákat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élő

személyeket. Az esélyegyenlőség érvényesülésének problémája a további hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különböző élethelyzetben lévő egyének esetében is felmerülhet. Ennek megfelelően az esélyegyenlőségi program által célzott hátrányos helyzetű társadalmi csoportok köre a helyi sajátosságokra reagálva – az esélyegyenlőségi törvény szempontjait figyelembe véve – bővíthető. Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

## Célok

### A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Füzesgyarmat település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén, a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

### A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

## A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

## A Helyi esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

### 1. Jogszabályi háttér bemutatása

#### **1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása**

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)



- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

## **1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása**

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt 63. §-ának (5) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogadhat el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A helyi esélyegyenlőségi program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését; a települési önkormányzat a tárgyévet követő év június 30-ig ütemterve teljesítéséről éves jelentést fogad el. Füzesgyarmat Város Önkormányzata kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a város nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződéseivel, egyházaival, önszerveződéseivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

A lakónépesség számának alakulását az élve születések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodás valamint az állandó és ideiglenes be- illetve elvándorlások egyenlegeként előálló vándorlási különbözet határozza meg. A népmozgalomra számos tényező hat, ezek közül legtisztábban nyomon követhető a gazdasági helyzet (lehetőségek) alakulása, a háborúk hatása, valamint a gyerekvállalási kedv alakulása.



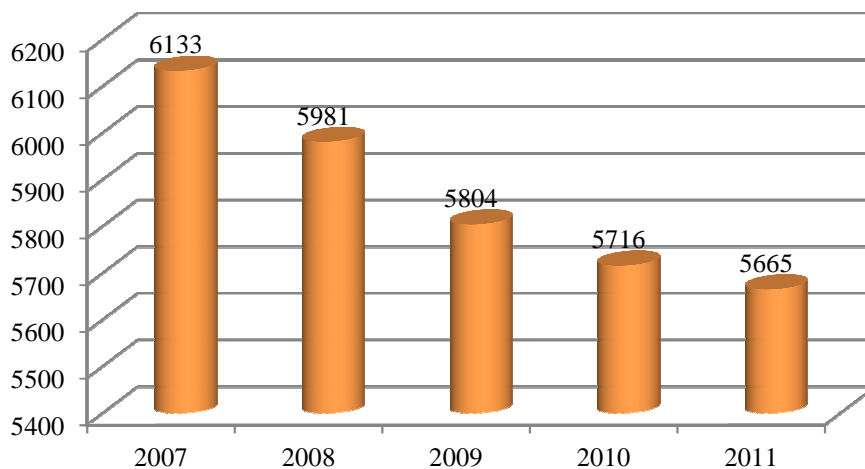
Füzesgyarmat lakossága már az 1828-as összeírási adatok szerint – a sárréti, viharsarki településekhez viszonyítva – jelentős számú, 4076 fő volt. A századforduló után, a két világháború közötti időszakban a füzesgyarmati polgárok száma megközelítette a 9000 főt. A lakosság létszámának alakulását nagyban befolyásolta az ország és a térség gazdasági helyzete. A mezőgazdaság visszaesésével, a II. világháború pusztításával csökkent a népesség száma, amit nem tudott teljesen egyensúlyozni az sem, hogy a településen is jelentős volt a sokgyermekes családok száma. Füzesgyarmat lakónépessége a II. világháborút követően 1960-ra 8 065 főre növekedett, mely az élveszületések számának akkor már tendenciózus csökkenése folytán, együtt mozogva a hazai demográfiai folyamatokkal, egyre inkább érzékenyvé vált a népességcsökkenést kiváltó tényezőkre. Füzesgyarmat lakónépessége 1990-1996 között közel 5 %-os növekedést mutat, annak ellenére, hogy a természetes szaporodás negatív előjelű. Ennek valószínűsíthető oka, hogy a privatizáció során megszűnt üzemekben a vidéken dolgozók munkahelyük elvesztését követően hazaköltöztek Füzesgyarmatra. Füzesgyarmat mai népessége – Magyarország, illetve Békés megye demográfiai állapotát meghatározó trendbe simulva – folyamatos csökkenést mutat. Ennek okai a természetes szaporodásban (fogyásban) és a negatív vándorlási egyenlegben keresendők.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2007	6133	
2008	5981	98%
2009	5804	97%
2010	5716	98%
2011	5665	99%

Forrás: Teir, KSH

## Lakónépesség

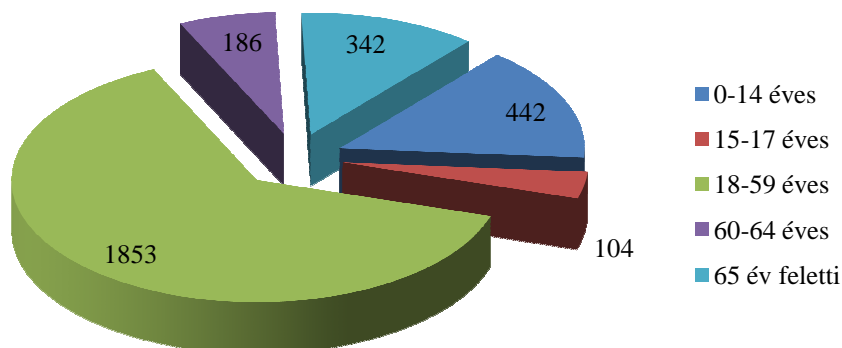


2. számú táblázat - Állandó népesség

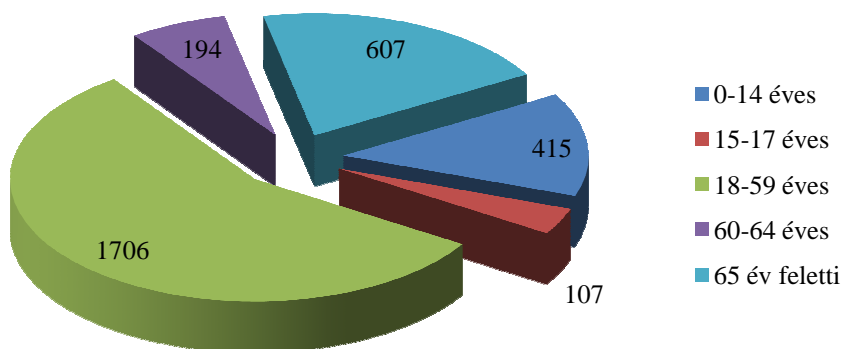
2011	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
0-2 évesek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
0-14 éves	415	442	857	48%	52%
15-17 éves	107	104	211	51%	49%
18-59 éves	1706	1853	3559	48%	52%
60-64 éves	194	186	380	51%	49%
65 év feletti	607	342	949	64%	36%

Forrás: Teir, KSH-STAR

### Állandó népesség - Férfiak



### Állandó népesség - Nők



3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2008	935	958	97,6%
2009	935	941	99,4%
2010	955	884	108,0%
2011	949	857	110,7%

Forrás: Teir, KSH-STAR

Az öregedő népesség minden jegyét magán hordozó Füzesgyarmatnak tehát nem csupán az össztársadalmi előregedés hatásaival kell szembenéznie, de helyi válaszokat is kell találnia a töretlenül fejlődő, negatív trendre. Az előregedés elsődleges hatására a népesség kormegosz-

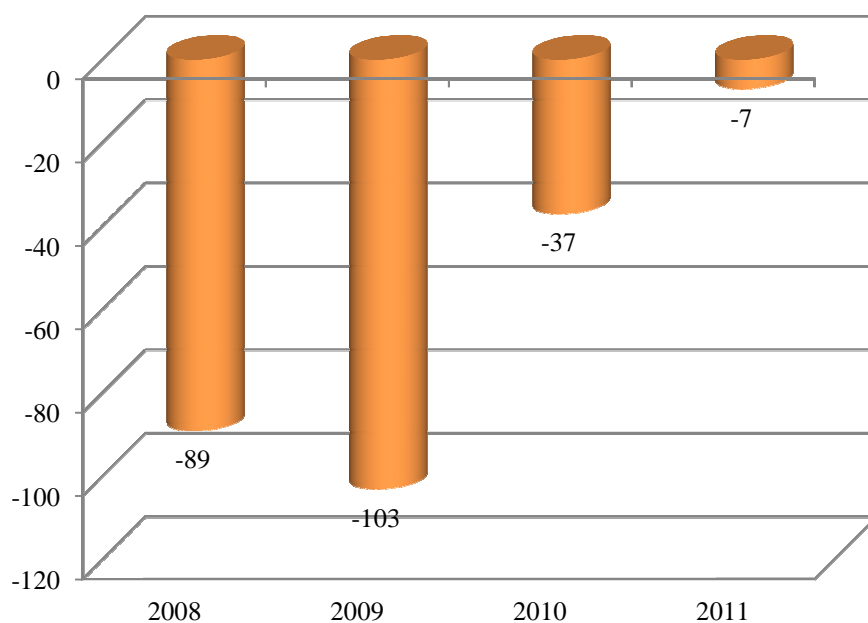
lása jelentős mértékben átalakul, a gazdaságilag aktív népesség csökken, a valóban hasznosítható munkaerő-kínálat zsugorodik. A másodlagos hatás az egyre nagyobb lélekszámú eltartott népesség miatt alakul ki, s ez egyfelől növeli a családok terheit – fokozva a gazdasági nyomást, melynek hatására megnő az elvándorlás), másfelől növekvő összegeket igényel a nyugdíj és az egészségügy finanszírozására, ami az adók növekedését vonja maga után. Ez utóbbi a munkaerőköltség emelkedésében nyilvánul meg, ami a munkanélküliség növekedését okozza. A munkaerőköltség emelkedése miatt a vállalatok – egyrészt jobb munkaszervezéssel, másrészt tőkeintenzív termelésre való áttéréssel – kevesebb munkaerőt alkalmaznak; ez alól Füzesgyarmat munkáltatói sem lehetnek kivételek, hiszen ezt a versenyképesség megtartása nem teszi lehetővé számukra. A népesedési dinamika hatása a munkaerőpiacra bizonytalan, ha a pontos adatok szintjén nézzük, de elég pontos, ha a trendek alakulását, a keletkező problémák körét tekintjük.

(Közgazdasági Szemle, LII. évf., 2005. április (521–532. o.)

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	161	250	-89
2009	123	226	-103
2010	178	215	-37
2011	228	235	-7

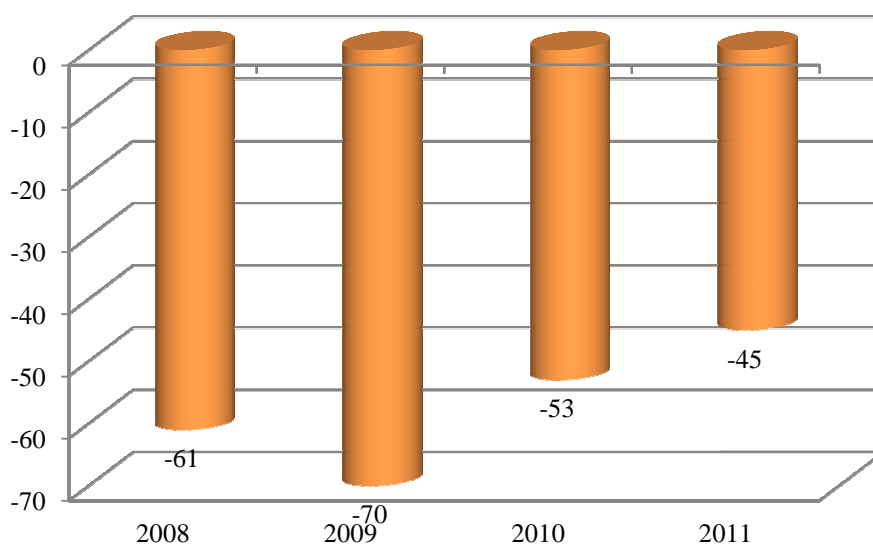
Forrás: Teir, KSH



5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	28	89	-61
2009	36	106	-70
2010	30	83	-53
2011	49	94	-45

Forrás: Teir, KSH



A természetes fogyás hátterében részben a negatív vándorlási különbözet áll. Az elvándorlás folyamata az egész megyére jellemző, és elsősorban a fiatal, agilis, produktív korban lévőköt érinti. Ez a veszéllyel járhat, hogy a lakosságvesztésen túl a település elöregedő korstruktúrája tovább romlik, így hosszú távon a város elveszítheti megújulási képességét, demográfiai és gazdasági értelemben egyaránt. A lakosság fogyásának másik, jelentősebb oka az élveszületések számának csökkenése és a halálozások számának növekedése. Az alábbi ábra jól mutatja, hogy a halálozások mértéke napjainkra háromszorosa a születések számának.

Az élve születések számának dinamikus csökkenése, és ezzel együtt a lakónépesség számának csökkenése, valamint elöregedése várhatóan tovább fog folytatódni, ugyanis a teljes termékenységi arányszámra és a gyermekvállalási kedvre közvetlen hatás gyakorló házasságkötési ráta drasztikusan csökken nem csupán Magyarországon, de Füzesgyarmaton is. A településen az országos helyzetnél is rosszabb arány alakult ki a házasságkötések és válások számában, miután az utóbbi években e két szám Füzesgyarmaton csaknem megegyezik – országosan

még mindig kétszer annyi házasságot kötnek egy évben, mint ahányat válással felbontanak (ez az arány is különösen aggasztó). Az igaz ugyan, hogy a házasságkötések csökkenése mellett folyamatosan növekszik a tartós élettársi kapcsolatban élők száma, valamint az ezekben a kapcsolatokban vállalt gyermekek száma is, ugyanakkor az élettársi kapcsolatból származó gyermekszám-növekedés nem képes kompenzálni a meg nemkötött házasságok miatt bekövetkező gyermekszám-csökkenést.

## 2. Stratégiai környezet bemutatása

### **2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal**

A település önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szervezetek is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. A település jövőjét célzó tevékenységek tervezése során figyelembe kell venni, hogy jelenleg – és feltehetően a közeljövőben is – a külső környezet bizonytalannak mondható, a jogi szabályozók gyorsan és radikálisan változnak, az erőforrások korlátozottak, és igen nagy szerepet kapnak – egyéb anyagi erőforrás hiányában – a pályázati támogatások. Emiatt az önkormányzat törekszik arra, hogy belső erőforrásait minél jobban kihasználja, valamint keresi és erősíti az együttműködést a különböző ágazatokkal. Fontos megemlíteni azokat a koncepciókat, programokat és terveket, melyek jóllehet egy-egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez: Füzesgyarmat Város Önkormányzatának Gazdasági Programja; Füzesgyarmat Város Önkormányzatának Közoktatási Esélyegyenlőségi Terve; Füzesgyarmat Város Önkormányzatának testnevelési és sportfejlesztési koncepciója és az Integrált Városfejlesztési Stratégia.

### **2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása**

Füzesgyarmat Város átfogó célja: a város lakói számára minőségi életfeltételek biztosítása, a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések meg-

valósításán keresztül. A város őrizze meg egyedi arculatát, hagyományaira építve bővítse városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javuljanak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet álljon rendelkezésükre.

## **2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása**

A népesség szerkezetének tekintetében Füzesgyarmat legfőbb sajátossága a **korstruktúrájának kedvezőtlen képe**. A megyei és az országos szinthez képest is magas **előregedés** jellemző. A város népességének struktúráját az idős korosztályok magas aránya jellemzi, valamint a gyermekkorúak számának drasztikus csökkenése – tíz év alatt csaknem harmadára esett vissza a 0-14 közöttiek száma! A fokozott előregedés, azaz az idősebb korosztályok teljes népesség belüli magas részaránya és a fiatal népesség relatíve kisebb részesedése a település reprodukciós képességének csökkenésével jár. A településről elvándorló népesség javarészt a fiatal és középső korosztályok köréből kerül ki, ami népesség belüli részarányuk csökkenése mellett Füzesgyarmat demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

A település lakosság száma az országos tendenciáknak megfelelő mértékű csökkenést mutat, összefüggésben a születések számának csökkenésével és az elvándorlással, amely az aktív korú, magasabb kvalifikált lakosságot érinti. Fontos feladat a település népességmegtartó erejének növelése, egyfelől a gyermekvállalást támogató lehetőségek megteremtése (fecskeházak, kvalifikált munkahelyek betelepítése, családbarát intézkedések bevezetése, szemléletformálás), másfelől a betelepülést támogató, csábító várospolitikai intézkedések bevezetése.

A Munkaügyi Központ számos eszközzel igyekszik a foglalkoztatásokat, elhelyezkedéseket támogatni. (Pl: képzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása, stb.). A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (megváltozott munkaképességűek, romák stb.) egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések azért is szükségesek számukra, mert e csoportok a munkaerőpiacon összetett szemléletbeli hátrányokkal küzdenek, az aktív támogatásokban pedig munkanélkülieken belüli arányuknál sokkal kisebb arányban vesznek részt. A város népességmegtartó erejének szinten tartása nagyon nehéz feladat, de létkérdés. Probléma a munkanélküliek aránya, ezért az önkormányzat minden lehetséges eszközzel továbbra is törekszik a munkahelyterem-



tésre és a meglévők megtartására. A fiatalok, a nők, a 45 év felettiak és az etnikai kisebbség munkavállalási lehetőségét kiemelten kezelik. Meghatározó lehet a város megközelítését biztosító utak (biharnagybajomi, bucsai) felújítása és egy valós helyzeten alapuló felnőttképzés, továbbképzés, átképzés megvalósítása. Fontos, hogy legyen értékteremtő, megélhetést biztosító füzesgyarmati föld. Amennyiben a munkanélküliség egyes, speciális csoportjait vizsgáljuk, úgy jól látható, hogy Füzesgyarmat esetében különösen nagy hangsúlyt kap a képzettséggel nem rendelkező munkanélküliek helyzete, amely csoport mintegy húsz százalékkal (tíz százalékponttal) népesebb a megye és az ország azonos csoportjánál, illetve a helyi munkanélküliség felét teszik ki, és vélhetően jelentős átfedést mutat a 180 napnál régebben álláskereső csoportjával.

Nem csupán számaránya miatt jelentős ez a csoport, hanem egyéb jellemzői okán:

- kiugróan rossz munkaerő-piaci helyzetük szoros összefüggést mutat a mélyszegénységgel és a nyomorral, melybe ezek a családok süllyednek;
- a munkanélküliség és a mélyszegénység rontja az érintettek egészségi állapotát, amely növeli a társadalom egészségügyre fordított kiadásait;
- a mélyszegénység rontja a közbiztonságot;
- a nyomor hatására leépül az épített környezet és sérül a természetes környezet, amely a közegészségügyi helyzet romlásán túl érzékenyen érinti a turizmust is;
- e csoport perspektívtalansága rontja a gyermekek továbbtanulási motivációját, azaz a továbbtanulás és a sikeres társadalmi beilleszkedés esélyeit, ezáltal **a probléma bővítetten újratermeli önmagát** a következő generációban.

### 3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzet, esélyegyenlősége

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Ma-

gyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. A magyarországi romák kétségtelül az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A roma népesség négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészekben. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak a nem roma lakossággal szemben. A romák helyzetét pusztán a fenti jellemzőkkel meghatározni pontosan nem lehet. A kirekesztettség a legtöbb roma közös jellemzője, ebből következik a kilátástalan élethelyzet. Az egyre erősödő társadalmi feszültségek és az ezzel párhuzamosan megszorodó radikális és szélsőséges megnyilvánulások is mutatják, hogy a roma lakosság társadalmi integrációja rendkívül fontos feladat. A romák széleskörű társadalmi kirekesztődésének erősödése az etnikai feszültségek kezelhetetlen mértékű kiéleződéséhez vezethet, és ez súlyosan visszavetheti a település és az egész ország gazdasági teljesítő képességét. Gyakori tévhit, hogy a romák (érdemtelenül) túltámogatottak, ezzel szemben kutatások igazolják, hogy sem a helyi, sem az országos hatáskörű különböző fejlesztési programokban nincs kellő mértékben reprezentálva a roma lakosság, sőt a célzottan romáknak szánt források is sokszor alacsony hatásfokkal érik el a célcsoportot. A helyi esélyegyenlőségi program éppen abban segíthet, hogy megmutassa milyen eszközök segítségével lehetséges valódi eredményeket elérni akár anélkül, hogy arra jelentős külön forrást biztosítanának. A települési önkormányzatnak esélyegyenlőségi programja tervezésekor nem csak arra kell ügyelnie, hogy miként javítsa célprogramokkal, vagy többségi programokba történő integrálásuk révén a romák lakhatási, oktatási, szociális és egészségügyi helyzetét: olyan beavatkozásokat szükséges terveznie, amelyek egyszersmind oldják a romák kirekesztettségét is.

A romák helyzetének vizsgálatakor felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A települési önkormányzatnak a hatályos adatvédelmi jogszabályok betartásával arra kell törekednie, hogy minél több adatot gyűjtsön be a településen élő romák helyzetével kapcsolatban. Meghatározásához sokszor már az is elegendő lehet, ha megbecsülik az adott jellemző előfordulási gyakoriságát. Természetesen nem mindig kell a becslésekre hagyatkozni, ha nincsenek pontos etnikai adatok, hiszen vannak olyan alternatív lehetőségek az információgyűjtésre, amelyek jó eséllyel alkalmasak adott problémák feltérképezésére.

### 3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A kisebbségi hovatartozás pontos adatainak meghatározására az, utolsó, 2011-ben készült népszámlálási adatok alapján nyílik lehetőség, így a népesség létszáma ezen év alapján lett megadva. Az adatok alapján, Füzesgyarmaton a kisebbségek száma az alábbiak szerint alakult:

A nemzetiség, a kulturális értékhez, hagyományhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben beszélt nyelv válaszlehetőségek legalább egyike szerint / 2011-es népszámlálási adatok szerint / fő

Népesség összesen (fő)	5734
Hazai kisebbséghez tartozó együtt	121
magyar	4823
cigány, romani, baás	96
német	10
román	11

Forrás: Teir, KSH-STAR

A település lakosainak elenyésző, mintegy 2,1 %-át teszik ki a 3 különböző kisebbséghez tartozó lakosok. A roma népességre vonatkozóan rendelkezésre álló adatok a népesség **saját bevallásán** alapulnak. A népszámlálási adatok azonban sokszor nem nyújtanak kellően pontos információt ezen kisebbség lélekszámának alakulásáról, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát roma származásúnak. Egyes felmérések szerint a város lakosságának kb. 1,6 %-át alkotják a roma származásúak. A településen cigány kisebbségi önkormányzat nem működik. A roma lakosság szociális helyzetére nincsenek pontos adatok, azonban általánosságban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piactudományi átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség, a megszűnő szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek csökkenésével és megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk meghaladta a nem roma származásúakét.

### 3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változá-

sainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

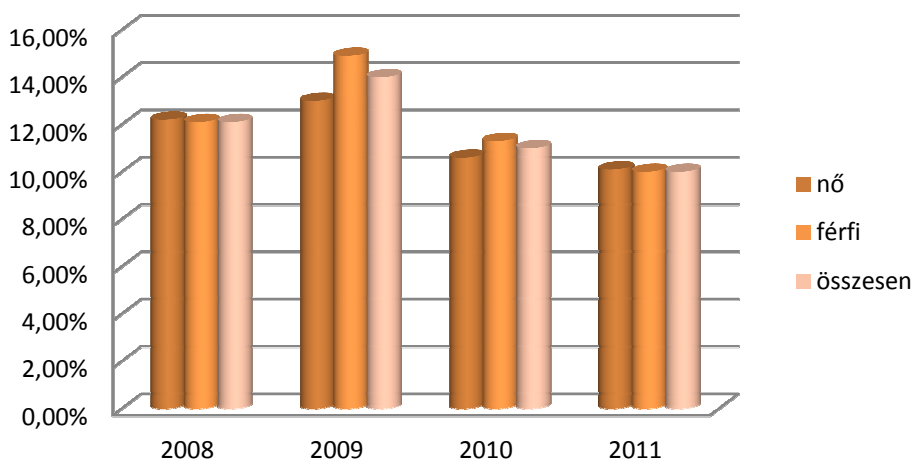
A városban a népességben belül jellemzően alacsony a romák aránya, a roma lakosság a városban szétszóródva él. A lakosságon belüli arányokról pontos szám nem, csak becsült adatok állnak rendelkezésre, ám az nyilvánvaló, hogy a városban nagy tömegben nem találhatók meg egy-egy területen, így az is elmondható, hogy erőteljes etnikai szegregáció Füzesgyarmaton nem tapasztalható.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	2068	2213	4281	252	12,2%	267	12,1%	519	12,1%
2009	2033	2173	4206	265	13,0%	324	14,9%	589	14,0%
2010	2023	2167	4190	215	10,6%	245	11,3%	460	11,0%
2011	2007	2143	4150	202	10,1%	215	10,0%	417	10,0%

Forrás: Teir, KSH-STAR

### Álláskeresők aránya



2010-ben az **alkalmazásban állók** száma a 2009. évi szinten stagnált Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon, az átlagoshoz hasonló mértékben bővült Nyugat-Dunántúlon és Dél-Alföldön, a feletti növekedést mutatott a fejletlenebb régiók többségében, így Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön, ahol a közsféra és a nonprofit szektor súlya relatíve magasabb. Az előbbi térségek jelentősebb létszámnövekedése mögött azonban döntően a kiterjedt közfoglalkoztatási programok állnak. Az egyes területi-közigazgatási

egységek, illetve települések **gazdasági potenciáját meghatározó** természeti, infrastrukturális és történelmi tényezőkön túl jelentős szerepet kapnak a demográfiai tényezők. Nem csupán demográfiai, de gazdasági értelemben is hátrányos helyzetűek azok a térségek, települések, ahol az erősen negatív természetes fogyás jelentősebb vándorlási veszteséggel párosul, így a települések népessége rohamosan fogy. Tovább rontja a helyzetet, hogy általában épp a reprodukív korú népesség vándorol el kedvezőbb életlehetőségek reményében. E térségek közös jellemzője az elöregedő népesség, az idős korosztályok relatíve magas aránya az aktív korú lakossághoz képest, azaz a rossz korstruktúra – mint Füzesgyarmaton. Az egészen bizonyos, hogy Füzesgyarmat - akárcsak a hasonló települések – utánpótlás hiányában, belső forrásokból nem lesz képes megfordítani a kedvezőtlen tendenciákat.

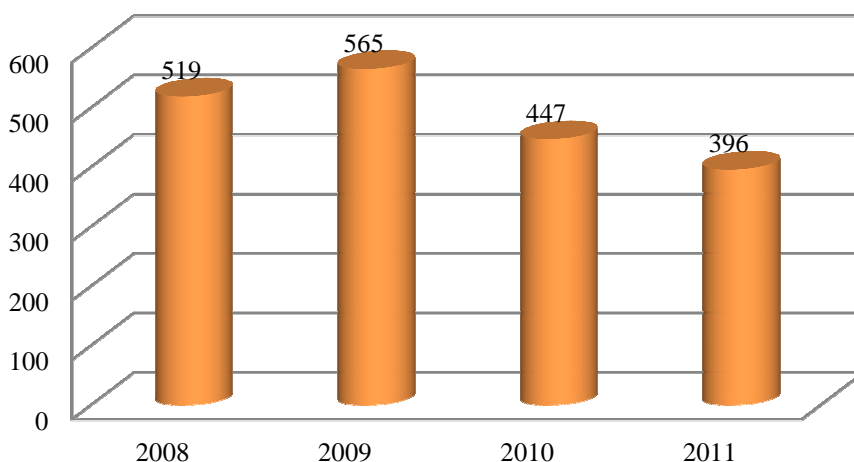
Emiatt megnő a veszélye annak, hogy a település a megye gazdasági, társadalmi tekintetben periférikus területévé válik. Az emberek körében jelentős a foglalkoztatási instabilitás, tehát sokan csak az év bizonyos részében tudnak munkát vállalni, ennek oka egyrészt az idey-munkák nagy aránya.

3.2.2 számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011
<b>nyilvántartott álláskeresők száma összesen</b>	<b>fő</b>	<b>519</b>	<b>565</b>	<b>447</b>	<b>396</b>
20 éves és fiatalabb	fő	24	n.a	n.a.	n.a.
	%	4,6%	0,0%	0,0%	0,0%
21-25 év	fő	58	76	56	56
	%	11,2%	13,5%	12,5%	14,1%
26-30 év	fő	49	70	46	32
	%	9,4%	12,4%	10,3%	8,1%
31-35 év	fő	64	71	63	55
	%	12,3%	12,6%	14,1%	13,9%
36-40 év	fő	64	63	55	44
	%	12,3%	11,2%	12,3%	11,1%
41-45 év	fő	68	90	69	52
	%	13,1%	15,9%	15,4%	13,1%
46-50 év	fő	68	78	57	50
	%	13,1%	13,8%	12,8%	12,6%
51-55 év	fő	67	72	61	51
	%	12,9%	12,7%	13,6%	12,9%
56-60 év	fő	55	39	35	52
	%	10,6%	6,9%	7,8%	13,1%
61 év felett	fő	2	6	5	4
	%	0,4%	1,1%	1,1%	1,0%

Forrás: Teir, KSH-STAR

### Álláskeresők száma



A táblázat és a grafikon adataiból kiderül, hogy Füzesgyarmaton az álláskeresők száma az utóbbi években nagymértékű változást nem mutat. Átlagosan 400 fő körül alakul.

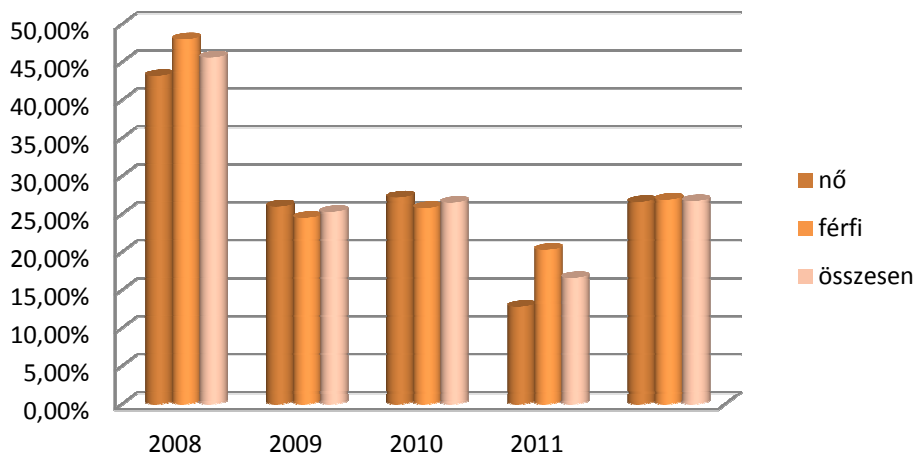
Az itt élő emberek foglalkoztatásának instabilitását nem a munkavállalási kedv, hanem a munkaerőpiac igényei határozza meg. Ha a munkavállalást fontosabb társadalmi tényezőnek tekintjük, mint egy jövedelemszerzési forrást, akkor ezt a szempontot is hasonló figyelemmel kell kövessük, mint a foglalkoztatottság szintjét. Ugyanis, ha egy adott munka instabil, akkor az érintett háztartások ugyanúgy napról napra élnek, mintha tagjaik nem dolgoznának, ugyanis már középtávra sem lehet tervezni az ebből származó jövedelemmel. A becült adatok szerint a kereső lakosság nagyobb része minimálbérért dolgozik. A fekete foglalkoztatás problémája is jelen van a településen. A munkaügyi központ számos eszközzel – átképzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása – igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába. A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű csoportok a gazdasági válság következményeként egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Füzesgyarmaton azon tartós munkanélküliek száma az elmúlt évtizedben, akik szociális segélyre jogosultak voltak, 250-350 fő között mozgott. A rendelkezésre állási támogatás (RÁT) bevezetése során a tartós munkanélküliek jelentős része kikerült a rendszeres szociális segélyezettek (RSZS) közül, de nem a nyílt munkaerő-piacra, csupán egy másik ellátási formába, ahol ugyanúgy megőrizték tartós munkanélküli helyzetüket. A RÁT körébe tartozó tartós munkanélküliek egyre növekvő számban kerülnek közcélú foglalkoztatásba, de a közcélú foglalkoztatásba kerülés nem törvényszerű, sok RÁT-os ténylegesen is munkátlan maradt.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen
2008	250	248	498	108	119	227	43,2%	48,0%	45,6%
2009	292	257	549	76	63	139	26,0%	24,5%	25,3%
2010	228	229	457	62	59	121	27,2%	25,8%	26,5%
2011	195	197	392	25	40	65	12,8%	20,3%	16,6%
2012	177	171	348	47	46	93	26,6%	26,9%	26,7%

Forrás: Teir, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

### 180 napnál régebben munkanélküliek aránya



Amennyiben a munkanélküliség egyes, speciális csoportjait vizsgáljuk, úgy jól látható, hogy Füzesgyarmat esetében különösen nagy hangsúlyt kap a képzettséggel nem rendelkező munkanélküliek helyzete, amely csoport mintegy húsz százalékkal (tíz százalékponttal) népesebb a megye és az ország azonos csoportjánál, illetve a helyi munkanélküliség felét teszik ki, és vélhetően jelentős átfedést mutat a **180 napnál régebben álláskereső** csoportjával. Nem csupán számaránya miatt jelentős ez a csoport, hanem egyéb jellemzői okán:

- kiugróan rossz munkaerő-piaci helyzetük szoros összefüggést mutat a mélyszegénységgel és a nyomorral, melybe ezek a családok süllyednek;
- a munkanélküliség és a mélyszegénység rontja az érintettek egészségi állapotát, amely növeli a társadalom egészségügyre fordított kiadásait;
- a mélyszegénység rontja a közbiztonságot;



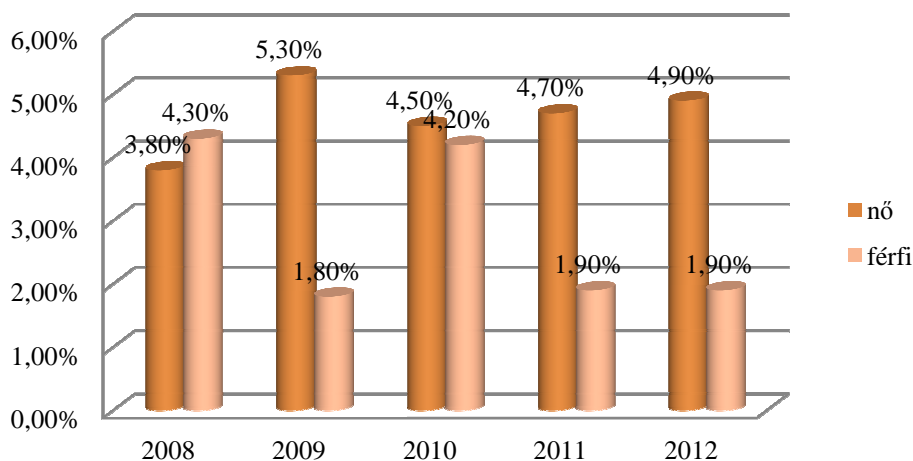
- a nyomor hatására leépül az épített környezet és sérül a természetes környezet, amely a közegészségügyi helyzet romlásán túl érzékenyen érinti a turizmust is;
- e csoport perspektívtalansága rontja a gyermekeik továbbtanulási motivációját, azaz a továbbtanulás és a sikeres társadalmi beilleszkedés esélyeit, ezáltal a probléma bővítetten új-ratermeli önmagát a következő generációban.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	472	564	1036	18	3,8%	24	4,3%	42	4,1%
2009	454	549	1003	24	5,3%	10	1,8%	34	3,4%
2010	463	525	988	21	4,5%	22	4,2%	43	4,4%
2011	447	538	985	21	4,7%	10	1,9%	31	3,1%
2012	452	533	985	22	4,9%	10	1,9%	32	3,2%

Forrás: Teir, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

### Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők



A képzettséggel nem rendelkezők magas arányával szemben a **pályakezdők** aránya alacsonyabb a megyei és országos aránynál. Ez egyfelől kedvező helyzetet takarhat, másfelől viszont arra is utalhat, hogy a közép- és felsőfokú szakképzettséget – tényszerűen más városokban – megszerző pályakezdők ugyancsak másutt találnak munkát, amely ugyan kedvezően hat az ő helyzetükre, vagy Füzesgyarmat munkanélküliségi mutatóira, ugyanakkor elvándorlást indukál a demográfiailag és gazdaságilag oly fontos korszakokban. Ugyanez a kettősség jel-

lemző, vélhetően hatványozottan, a **diplomás munkanélküliek** elenyészően alacsony arányában: egyfelől jó, hogy Füzesgyarmaton nincsenek nagy számban jelen a nagy bekerülési költségen előállított szaktudással (a diploma drága) rendelkező munkanélküliek, másfelől nagyon erős lehet a vándorlási nyomás azokon, akik diplomát szereztek, hiszen helyben a település jellegzetességeiből adódóan kevés diplomás álláslehetőség adódik.

**3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség**

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
<b>2001</b>	5263	2691	2572	4813	2403	2410	450	8,6%	288	10,7%	162	6,3%
<b>2011</b>	5099	2614	2485	4763	2427	2336	336	6,6%	187	7,2%	149	6,0%

Forrás: Teir, KSH népszámlálás

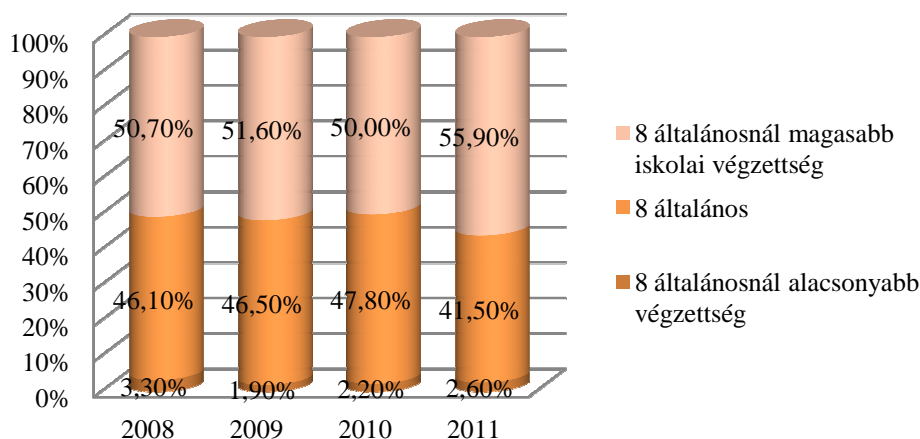
Egy településen az alap-, közép- esetleg felsőfokú oktatás léte és minősége nemcsak egy település, illetve térség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is.

**3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint**

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint							
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség			
		fő	%	fő	%	fő	%		
2008	519	17	3,3%	239	46,1%	263	50,7%		
2009	589	11	1,9%	274	46,5%	304	51,6%		
2010	460	10	2,2%	220	47,8%	230	50,0%		
2011	417	11	2,6%	173	41,5%	233	55,9%		

Forrás: Teir, KSH népszámlálás

## Megoszlás iskolai végzettség alapján



Megállapítható, hogy a munkanélküliek száma és aránya örömdetes csökkenést mutatott Füzesgyarmaton az utóbbi évtizedben. A csaknem 20%-os munkanélküli rátához képest napjainkban alig valamivel több, mint 10% a munkanélküli ráta (ami persze ahhoz még mindig túl magas, hogy ne veszélyeztesse a település jólétét, közállapotát). Ebben nem csupán a regisztrált munkanélküliek számának csökkenés játszott közre, hanem a munkaképes népesség számának növekedése is. Ez utóbbi növekedés sajnos nem demográfiai okokra vezethető vissza – mint ahogy az a demográfiai helyzetelemzésből kiderült, ezen okból éppenséggel csökken ez a korcsoport –, hanem az elmúlt évtized szociálpolitikai változásai következtében. A regisztrált munkanélküliek bizonyos mértékű csökkenését, valamint a munkaképes korúak nyilvántartott számának növekedését pedig egészen biztosan a feketemunka visszaszorulásának könyvelhetünk el.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen		szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2009	83	n.a	0,0%	83	100,0%	n.a	0,0%	
2010	112	n.a	0,0%	112	100,0%	n.a	0,0%	
2011	88	n.a	0,0%	88	100,0%	n.a	0,0%	

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

A településen a pedagógiai munka, az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság alap-, közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező népességének arányát mindez együttesen határozza meg, különösen akkor, amikor kiemelkedő tekintettel kell lenni a környező városok

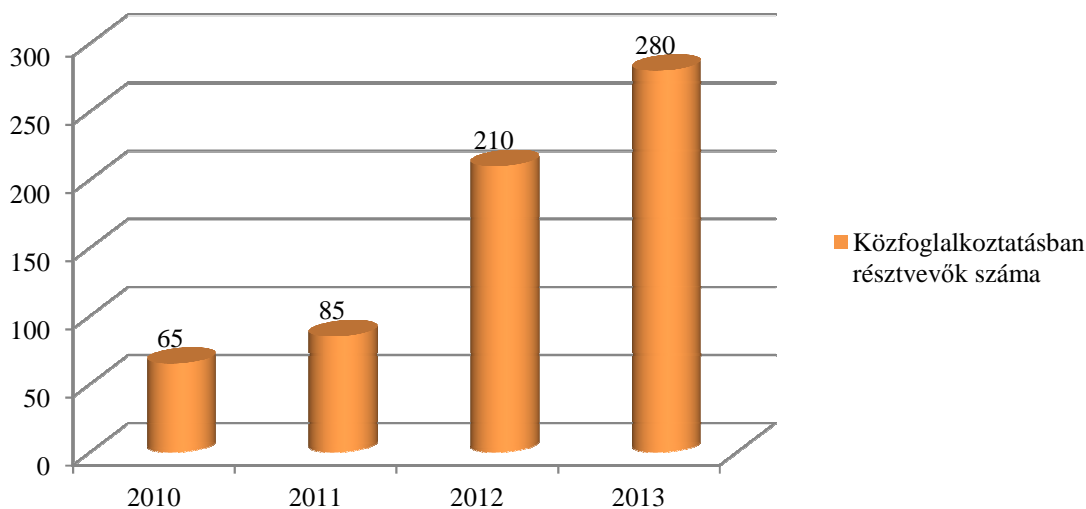
elszívó hatása által generált magas fiatalkori elvándorlásra. A népesség korösszetétele hasonló súllyal esik a latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent.

**3.2.8. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma**

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	65	2%	n.a.	n.a.
2011	85	2%	n.a.	n.a.
2012	210	5%	n.a.	n.a.
2013	280	6%	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

### Közfoglalkoztatásban résztvevők száma



A közfoglalkoztatásban való alkalmazás előnyei az érintettek vonatkozásán az, hogy a bevont tartós munkanélküliek megőrizhetik, visszaszerezhetik munkaképességüket (feltétel: képzettségüknek, képességüknek megfelelő munka biztosítása). A bevontak segély helyett munkajövedelemhez jutnak, amelynek presztízse (társadalmi megítélése) jobb. Az önkormányzat szempontjából pozitív dolog, hogy a közcélú foglalkoztatással olyan, korábban elhanyagolt, alacsony prioritású feladatok végezhetőek el, amelyre más módon eddig nem került sor. A foglalkoztatás ezen formájával aktívan támogathatják a tartós munkanélkülieket, illetve családjaikat, illetve pozitív hatása lehet az önkormányzat megítélésére.

Közfoglalkoztatásban alkalmazottak száma a vizsgált időszakban növekedett. 2010-ben 65-en dolgoztak közfoglalkoztatásban, ez a gazdaságilag aktív népesség 2%-a. Az önkormányzatnak nincsenek eszközei a helyi romák foglalkoztatására a versenyszférában. A roma munkanélkülieket a közmunkaprogramokban tudják alkalmazni, ahol téli közmunkákon, belvív-elvezetési munkálatokon és a mezőgazdasági utak karbantartásán dolgoznak.

A táblázatokból megállapítható, hogy az aktív korú lakosság egy résznek az iskolai végzettsége annyira alacsony, hogy a munkaerő-piaci elhelyezkedési esélyeiket erősen korlátozza.

3.2.9. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztattottak száma	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó	működő foglalkoztatási programok száma helyben	foglalkoztatási programokban résztvevők száma
2008	379	78	29	n.a	n.a	155.362.000 Ft	n.a	n.a
2009	599	74	28	n.a	n.a	155.144.000 Ft	n.a	n.a
2010	624	73	30	n.a	n.a	185.930.000 Ft	n.a	n.a
2011	654	68	27	n.a	n.a	167.808.000 Ft	n.a	n.a
2012	661	67	28	n.a	n.a	214.190.000 Ft	n.a	n.a

Forrás: TeIR, T-Star, önkormányzat adatai

3.2.10. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munkanapokon	átlagos utazási idő autóbuszszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelíthetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum	10 perc	16	15 perc	10	14 perc	igen	40 perc
Megyeszékhely	60 perc	12	1óra 30 perc	10	3 óra	nem	-
Főváros	3 óra	3	5 óra 30 perc	8	3 óra 30 perc	nem	-

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

### 3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Füzesgyarmat lakosságának szociális helyzetét részben a támogatások és segélyek számának, összegének elemzése során tárhatjuk fel. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni támogatások által érintettek lakosságarányos mértéke, valamint az erre fordított összegek jó indikátorai a település szociális problémáinak, ugyanakkor a nyers adatok értelmezése nehéz, ugyanis az egyes támogatási formák az elmúlt évtizedben többször változtak (pl. elnevezésük, a jogosultság kritériumai, az együttműködésre kötelezettség, tartalom, időtartam és adható összeg tekintetében). A munkanélküliség kezelése, valamint a gyermekvédelem két olyan érzékeny terület, amely esetében a csökkenő támogatási összegek mélyebb elemzés nélkül is feltételezhetően nem a települési szociális helyzet javulását jelentik, hanem az adott támogatási forma kifuttatását egy, ugyanezen célcsoport részére adható, más elnevezésű, de hasonló tartalmú támogatási formába.

A KSH adatokat és a települési adatszolgáltatást vizsgálva megállapítható, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli támogatások a lakosság viszonylag nagy részét érintik.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	4281	55	1,3%
2009	4245	81	1,9%
2010	4190	67	1,6%
2011	4150	12	0,3%
2012	4110	9	0,2%

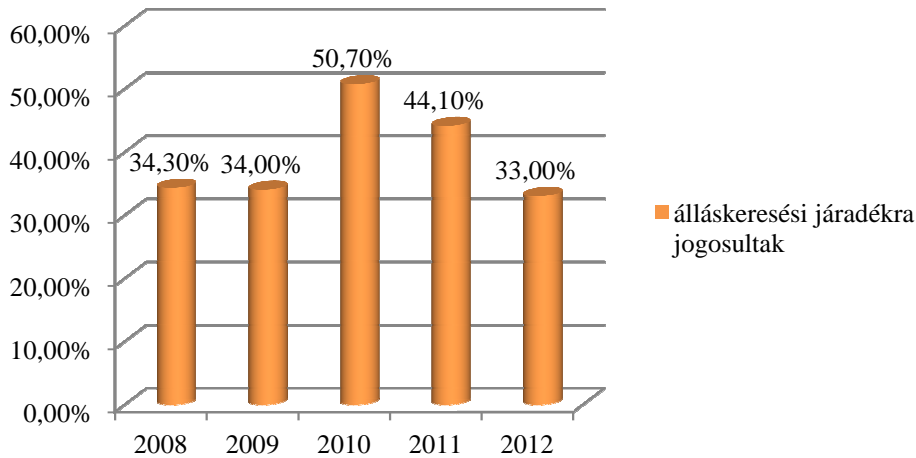
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresői száma	álláskeresői járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	519	178	34,3%
2009	589	200	34,0%
2010	460	233	50,7%
2011	417	184	44,1%
2012	406	134	33,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

### Álláskeresési járadékra jogosultak



### 3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

#### 3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

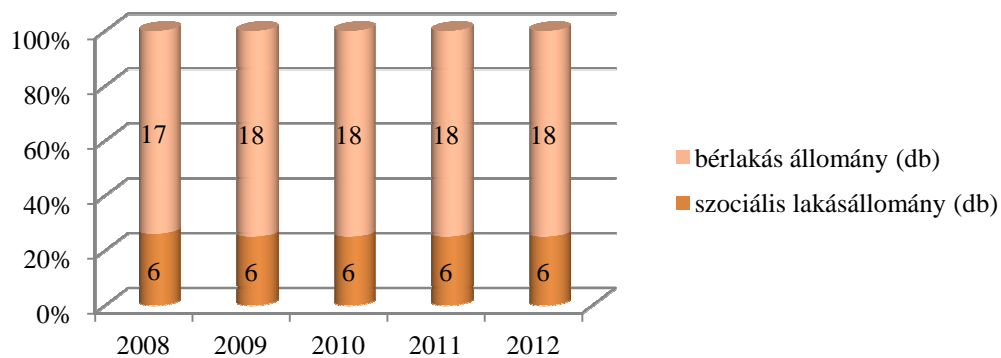
év	összes lakásállomány (db)	bérlakás állomány (db)	szociális lakásállomány (db)
2008	2414	6	17
2009	2416	6	18
2010	2411	6	18
2011	2406	6	18
2012	2016	6	18

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

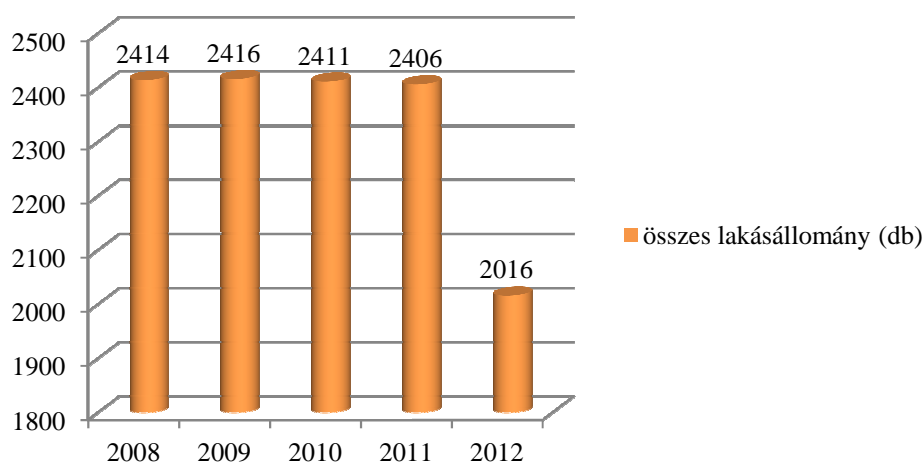
A településen a lakásállomány 2416 db, ebből a kertes házak aránya magas, 95%. A lakások egyre nagyobb mértékben gáz és közcsatorna bekötésével és fürdőszobával épülnek a városban. Az újonnan épített lakások között legnagyobb arányban a négy illetve több szobás lakások szerepelnek.

Legnagyobb arányban a családi egyszintes lakások építésére került sor. Az utóbbi években épített lakások száma 100 %-ban ilyen jellegű lakás volt.





### Összes lakásállomány (db)

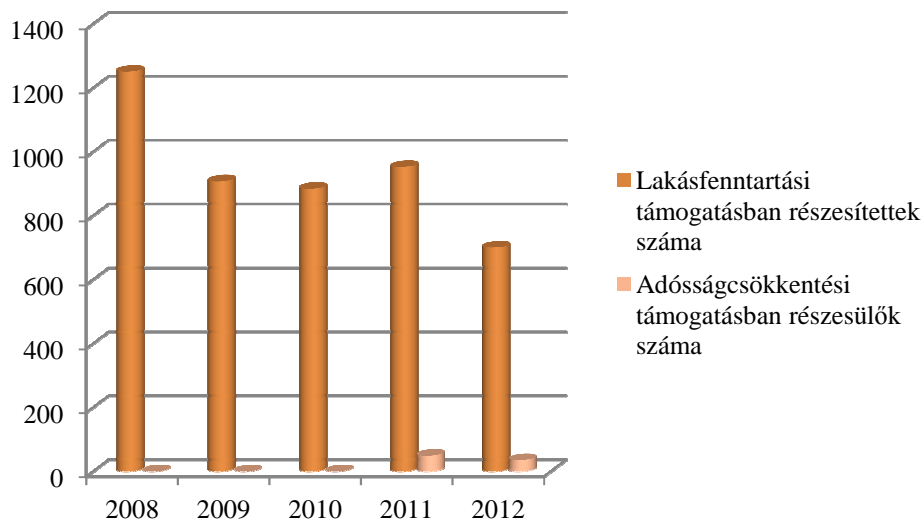


A város 6 bérlakás állománnyal és 18 szociális lakásállománnyal rendelkezik. A bérlakásokat önkormányzati döntés alapján kapják meg a bérlők. A lakások felszereltsége összkomfortos és komfortos, szobaszámot tekintve 1 szobás vagy 2,5 szobás lakások. Füzesgyarmat Város Önkormányzata 9/1995. (VI.19). számú önkormányzati rendeletben szabja meg az önkormányzati tulajdonban lévő lakások bérlésére vonatkozó előírásokat, amelyet, 31/2012. (XII.13). számú rendeletében módosított. Jelenleg a lakásokra fizetendő bruttó bérleti díj: összkomfortos: 302.- Ft/m<sup>2</sup>; komfortos 163.- Ft/m<sup>2</sup>; komfort nélküli: 108.- Ft/m<sup>2</sup>. A bérlakások tekintetében a bérbeadói jogokat a Szociális és Egészségügyi Bizottság és a polgármester gyakorolja, a szociális helyzet alapján jogosult bérlőt a bizottság, a bérlakásra jogosult szakembert pedig a polgármester választja ki. Lakásbérleti szerződést 5 éves időtartamra lehet kötni. Szociális helyzet alapján önkormányzati bérlakást csak olyan lakással nem rendelkező személynek lehet bérbe adni, aki legalább 1 évre lakóhellyel rendelkezik a város közigazgatási területén, és a vele együtt költöző személyeket is figyelembe véve az 1 főre jutó jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum mértékét, egyedülállók esetén a másfélszeresét. Önkormányzati bérlakás csak lakáscélra használható.

3.4.2. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	Lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	Adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	1250	n.a
2009	907	n.a
2010	884	n.a
2011	952	49
2012	700	35

Forrás: Teir, KSH-STAR



A lakosság háztartási adósságokat felhalmozott polgárait segítse díjhátralékuk csökkentésében és - lehetőség szerint - azok megszüntetésében. Az adósságkezelési tanácsadás - lényegében - egy együttgondolkodási folyamat a klienssel, annak érdekében, hogy miként lehetséges az adósságot minimális mértékűre csökkenteni. A településen 2011. március 1-től került bevezetésre.

### 3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%. Az általános tapasztalatok alapján elmondható, hogy ezen területeken az alacsony státuszú mélyszegénységben élő és roma népesség koncentrációja igen magas, éppen ezért a városi szegregátumok meghatáro-

zásának egyik elsődleges célja az ilyen jellegű területek lehatárolása. Városszerkezetileg a szegregátumoknak alapvetően kétféle típusa jelentkezik:

- a városszövetbe agyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a telepszerű környezetet),
- a városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakó-funkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a telepeket).

A városban egyetlen olyan terület van, a város északi szegletében, amelyik statisztikai mutatóit tekintve a jelenlegi besorolás szempontjából kimeríti a szegregátum fogalmát. A város keleti-délkeleti részében azonban egy másik, mélyszegénységgel sújtott terület húzódik, amelynek a mutatói jelenleg még kedvezőbbek, emiatt „csak” a *szegregációval veszélyeztetett terület* kategóriájába sorolható. Azonban, ha a városban nem következnek be az itt élő lakosság életére kedvezően ható folyamatok, akkor vélhetően ez a terület is szegregálódik. Minkét terület kiterjedését csökkenteni szükséges. A probléma megoldása a városrész presztízsének növelésével valósulhat meg hosszabb távon, amelyhez komplex beavatkozások sorozatára van szükség, a foglalkoztatási programoktól kezdve a lakókörnyezet javításán át a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, közműhálózat javításáig. Ebben az esetben mindenképpen számolni kell a pályázati források maximális kihasználásáig, amely magába foglalja a beruházásokat támogató programok megvalósítást, helyi erőforrásokra alapozott foglalkoztatási programokat és szolgáltatásfejlesztést.

### **3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.) biztosítottak Füzesgyarmaton. A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatós anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított. Egészségügyi szakellátás helyben (kórház, sürgősségi ellátás, emlő-szűrő állomás, méhnyak-szűrő szakrendelés és fogyatékos személyek rehabilitációja) nem biztosított. Ezeket az ellátásokat a 10 km-re lévő Szeghalmon és a 61 km-re fekvő Gyulán lehet igénybe venni.

#### 3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

---

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett házi-orvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett házi-orvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	4	3	1
2009	4	3	1
2010	4	3	1
2011	4	3	1
2012	4	3	1
2013	4	3	1

Forrás: Teir, KSH-STAR

A település egészségügyi ellátását az Egészségügyi Központban látja el. A Központban lévő szolgáltatók tevékenységei közt szerepel az alapellátásnak számító házi-orvosi rendelés biztosítása, a védőnői szolgálat, a fogszakorvosi rendelés, a gyermekorvosi szakrendelés biztosítása a településen belül, az otthoni szakápolás igénybevételének lehetősége Füzesgyarmaton, Kertészszigeten és Bucsán, továbbá járóbeteg-szakellátások közül a fül- orr- gégészet, nőgyógyászati szakrendelést lehet a településen igénybe venni. Az intézményben jelenleg a betegek ellátása 3 házi-orvos, 2 fogszakorvos, 3 védőnő, 1 gyermekorvos közreműködésével történik, és egy labor üzemel. Kéthetente egy alkalommal rendel a fül-orr gégész és a nőgyógyász. Az intézmény működtetéséhez szükséges személyi feltételek biztosítva vannak. A településen teljesen megoldott az alapellátás biztosítása a lakosság számára. Az intézmény kapacitása megfelelő, 100 %-ban kihasználásra kerül.

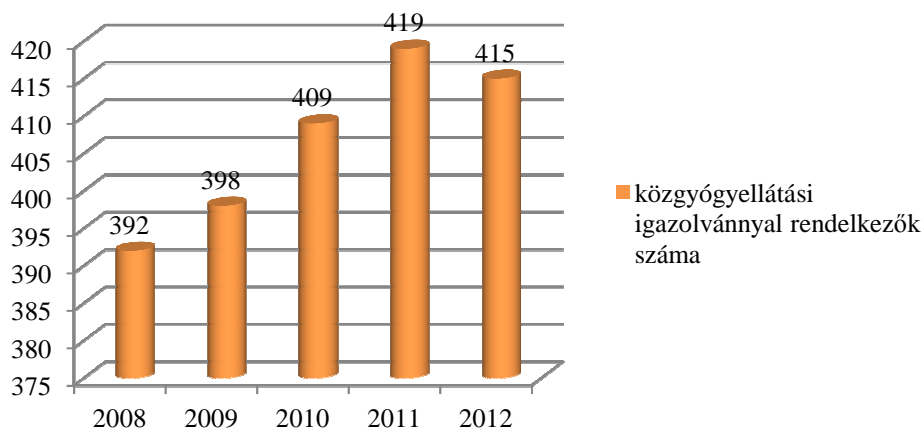
Az Egészségügyi Központ működtetését az önkormányzat biztosítja, a szükséges gépműszereket a szolgáltatók részére átadja. Az önkormányzat, mint fenntartó megfelelő gazdasági stabilitást biztosít az intézmény megfelelő színvonalú működtetéséhez. Az Egészségügyi Központ Füzesgyarmat város alap betegellátási feladatait látja el, emellett egyes szakfeladatok a kistérség lakosai (Bucsa, Kertészsziget) részére is elérhetőek. Járóbeteg-szakellátási feladatokat ellátó egészségügyi intézmény, illetve mentőállomás legközelebb a kistérség központjában, Szeghalmon található. A központi alapellátási ügyeletet jelenleg a Szeghalmi Többcélú Kistérségi Társulás, mint fenntartó látja el.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	392
2009	398
2010	409
2011	419
2012	415

Forrás: Teir, KSH-STAR

**Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma**



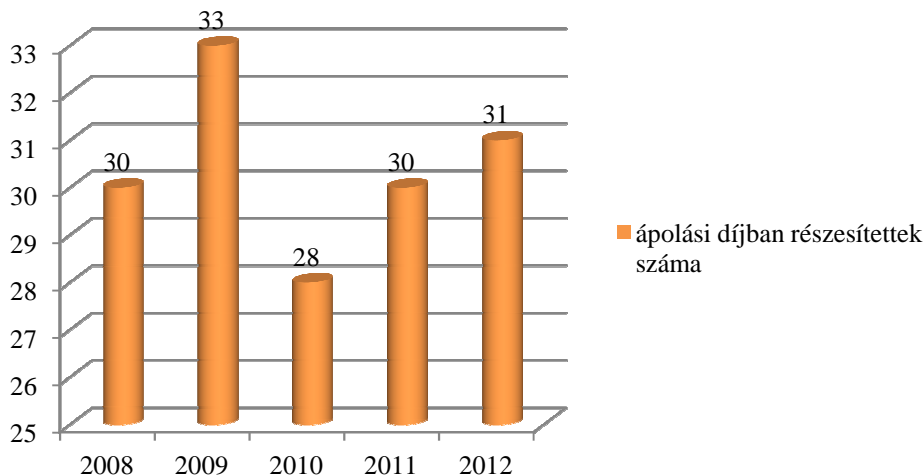
Mint ahogy a 3.6.2. táblázatban is látszik 2012-ben 415 fő részesült közgyógyellátásban. Ez a szám évről évre növekszik.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	30
2009	33
2010	28
2011	30
2012	31

Forrás: Teir, KSH-STAR

### Ápolási díjban részesítettek száma



Az ápolási díjban részesülők száma 2012-ben 31 fő volt, ami 210-hez képest növekvő tendenciát mutat. Füzesgyarmat Város Önkormányzata biztosítja a jogszabályban meghatározott rendszeres megélhetést nyújtó segélyeket (rendszeres szociális segély, ápolási díj), a meghatározott szükségletekhez igazodó támogatásokat (lakásfenntartási támogatás, temetési segély), valamint az eseti segélyeket (átmeneti segély).

### 3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek. Kerületünk kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik, polgáraink többsége lokálpatrióta. Füzesgyarmaton nincs roma kisebbségi önkormányzat. Az önkormányzat tisztviselői jártasak a romák esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos kérdésekben. Az elmúlt három évben nem fordult elő a településen a romákat ért, feltételezhetően rasszista indítékú támadás, inzultus. A romák és nem romák között erőszakba torkolló konfliktus sem volt. Az önkormányzat nem működtet olyan panaszkezelési eljárásokat, amelyek a településen a romák elleni diszkrimináció eseteinek feltárását és a jogsértések elszenvedőinek számára jóvátételt biztosítanak. Az önkormányzat kommunikációjában tudatosan fellép a helyi társadalom esetleges előítéletességével, cigányellenességével szemben. A közpolitika helyi képviselői, döntéshozói megnyilvánulásaikkal elősegítik a kisebbségeket védő alkotmányos értékek érvényesülését és a társadalmi szolidaritást, ösztönzik a többség és a romák közötti hatékony együttműködést. A helyi sajtóban, médiákban nem jelentek és jelennek meg olyan közlések, amelyek a romákkal szembeni előítéle-

tességet növelhetik. Füzesgyarmaton nincs a romák kisebbségi kultúrájának ápolását célzó helyi kezdeményezés. A település szolgáltatásszervezési koncepciójában nem szerepelnek a romák esélyegyenlőségét elősegítő konkrét intézkedések. Az önkormányzat nem gyűjt és értékel adatokat arra vonatkozólag, hogy az általa működtetett, vagy felügyelt közszolgáltatásokhoz (oktatás, nevelés, szociális ellátás, egészségügy, közétkeztetés, gyermekjólét, közművelődés, stb.) való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű romák számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat.

### **3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal**

Füzesgyarmaton nem működik roma kisebbségi önkormányzat, így a kérdés nem releváns

### **3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.**

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliek elsősorban az aluliskolázott, alacsonyabb státuszú lakosok köréből kerülnek ki.	Fontos a mélyszegénységben élők ösztönzése a szakmaszerzésre
Kevés adat áll a rendelkezésünkre a roma származású és mélyszegénységben élők pontos számáról	A jövőre nézve a mélyszegénységben élőkkel kapcsolatos adatbázis elkészítésével pontosabb képet lehetne festeni ezen társadalmi réteg helyzetéről

## **4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység**

Már születésünk pillanatától esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, kis vagy nagy településen, kisvárosban avagy nagyvárosban. Az esélyegyenlőségre ilyenkor is törekedni kell, tehát a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, van-e választási lehetősége. Az ellátásokat hol igényelheti. Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek. Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekek-



nek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

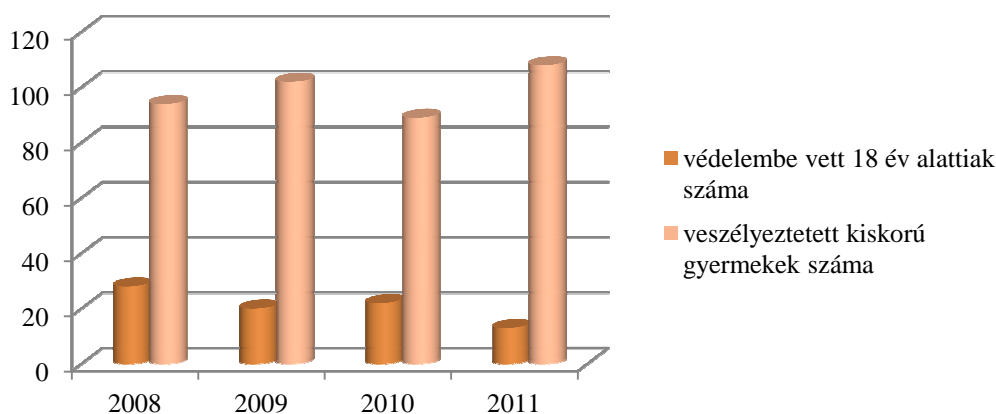
**4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)**

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	28	n.a.	94
2009	20	n.a.	102
2010	22	n.a.	89
2011	13	n.a.	108

Forrás: Teir, KSH-STAR

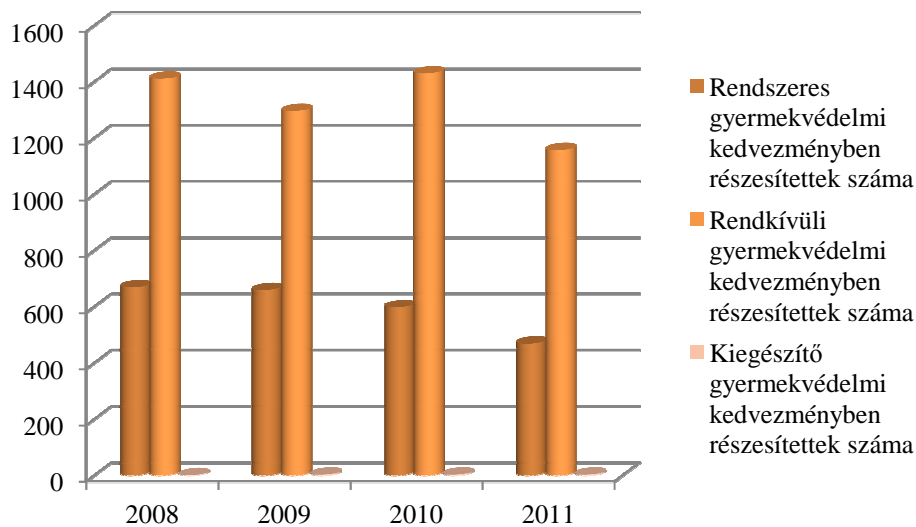


A táblázat és a grafikon adataiból is jól látszik, hogy a védelembe vett gyermekek száma 2011-ben 13 fő volt, míg a veszélyeztetett gyermekek száma folyamatos növekedést mutat.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	669	n.a.	1	n.a.	1411
2009	659	n.a.	3	n.a.	1296
2010	598	n.a.	3	n.a.	1430
2011	469	n.a.	3	n.a.	1157

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok



2011-ben 469 gyermek után igényeltek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, ez a szám az előző évekhez képest csökkenést mutat, míg rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményt 1157 gyermek kapott 2011-ben. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban 3 fő részesült 2011-ben.

A jogosult gyermek számára a gyámhatóság az e törvényben meghatározott feltételek szerint **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultságot állapít meg (Gyv. 18. § (1) a). A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára. A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való joga-

sultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

1. az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át (2013-ban a 37 050 forintot),

illetve

2. az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 140%-át (2013-ban a 39

900 forintot), amennyiben

- a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy ha
- a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, illetve ha
- a nagykorúvá vált gyermek; - nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy - felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be (Gyv. 19. § (2)).

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény nem csupán település lakosságának anyagi (szociális) helyzetétől függ, hanem a település demográfiai viszonyaitól is. Minél kevesebb gyermek születik és él a vizsgált településen, stagnáló – vagy akár romló – szociális helyzet esetén is regisztrálható a támogatás csökkenő száma.

#### **4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége**

A kérdés nem releváns, szegregált, telepszerű lakókörnyezet nincs Füzesgyarmaton.

#### **4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése**

Az éves gyermekvédelmi rendszer működéséről szóló beszámoló adatait és tapasztalatait értékelve meghatározhatjuk a veszélyeztetettség okokat figyelve arra, hogy egy-egy gyermek, fiatal több szempontból is érintett lehet, a veszélyeztetettség tényezői halmozottan jelentkeznek.

A helyi gyermekvédelemben dolgozó szakemberek tapasztalata szerint nem változott az a tendencia, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó:

*Szociális helyzet:* A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalta magába.

*A család szétesése:* Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka, a válás a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.

*A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya:* Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

*Súlyos betegség a családban:* A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérre is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.

*A család életmódja:* A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapjaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.

*A gyermek mentális állapota, személyiségzavara:* A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, követelések hiánya a gyermek felé, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak. Gyakran találkozunk az idegrendszeri betegségeik miatt rendszeresen gyógyszert fogyasztó kisgyermekkel.

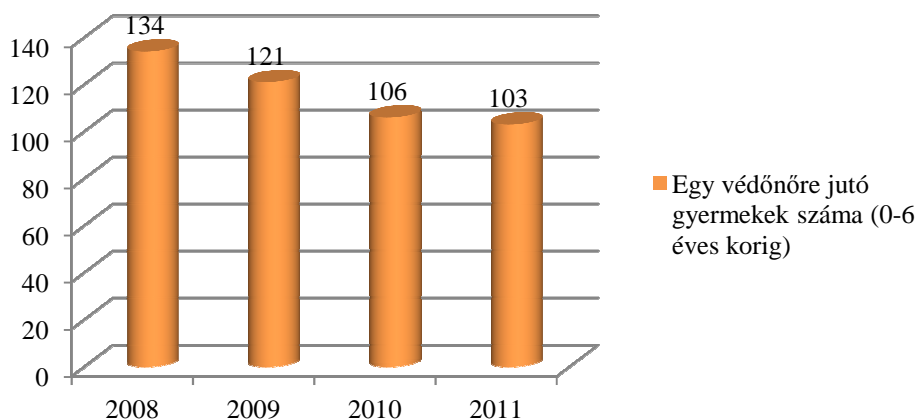
*Bántalmazás:* Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0-6 éves korig)
2008	3	134
2009	3	121
2010	3	106
2011	3	103

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

**Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0-6 éves korig)**



4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)	Gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	41610	8239	n.a
2009	0	43774	8339	n.a
2010	0	44275	9036	n.a
2011	0	43145	9051	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	30	n.a	24
2009	1	28	n.a	24
2010	1	35	n.a	24
2011	1	22	n.a	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Bölcsődei ellátást a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységében végzi az Önkormányzat, alapfeladata a 1-3 éves korú, családban nevelkedő gyerekek szakszerű nevelésgondozása. Kiegészítő feladata a sérült gyermekek napközbeni ellátása, fejlesztő szakember útmutatása alapján. Ezen feladatok szakszerű ellátásáról 4 fő szakképzett kisgyermeknevelő gondosko-

dik. A bölcsődei ellátást igényelhetik azok a szülők, akik különböző okok miatt, pl. dolgozik, tanul, esetleg betegség, hátrányos szociális helyzet stb. nem tudják megoldani a kisgyermek napközbeni ellátását.

#### **4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége**

Az óvoda az egységes fenntartású intézményen belül szakmailag különálló egységet képvisel. Az óvoda 2009-ig négy épületben működött, azonban DAOP-4.2.1./2F pályázat keretében az egymáshoz viszonylag közel található épületek közül a központi épület (Széchenyi utca) fejlesztésével egy felújított, tágas épületet alakított ki az önkormányzat. Az óvodában integráltan folyik az SNI gyermekek nevelése. Az óvoda 8 csoporttal működő intézményegység, az összes települési igényt ki tudja elégíteni. Nyitva tartásával (11 óra naponta) illeszkedik a szülők igényeihez. A települési adatlap alapján a beóvodázási arány 100 %-os, azaz minden kisgyermeket nyomon követnek a védőnők segítségével a születésétől kezdve és tájékoztatással segítik a gyermek három éves kortól kezdődő óvodai nevelésbe való bekapcsolódását. Szükség esetén igénybe veszik a családsegítő szolgálat, bölcsőde segítségét a szülők meggyőzésében. Mivel a bölcsőde még el tudja látni a 3-4 éves korú gyermekeket, az óvoda elsősorban azon gyermekekre figyel koncentráltabban, akik a bölcsődei ellátást nem vették igénybe óvodába iratkozás előtt. Minden intézményegységre elmondható, hogy a gyerekek szociokulturális helyzete évről-évre romlik, egyre nagyobb eltéréseket mutat. Sajnos nő a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma, ezért szükségessé vált az esélyegyenlőségi terv elkészítése a felzárkóztatás megkönnyítése érdekében.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

<b>ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG</b>		<b>db</b>
Az óvoda telephelyeinek száma		1
Hány településről járnak be a gyermekek		1
Óvodai férőhelyek száma		200
Óvodai csoportok száma		8
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):		6 órától 17 óráig
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()		nem zár be
<b>Személyi feltételek</b>		<b>Fő</b>
		<b>Hiányzó létszám</b>
Óvodapedagógusok száma		18
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma		18
Gyógypedagógusok létszáma		0
Dajka/gondozónő		1
Kisegítő személyzet		2

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
<b>2008</b>	192	10	238	4	232	0
<b>2009</b>	180	8	215	1	208	0
<b>2010</b>	167	9	225	1	192	0
<b>2011</b>	137	8	200	1	164	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Bejáró gyerek nincs az óvodában. A beíratott gyermekek száma 2008 óta csökken, ami összefüggésben van a gyermekek számának csökkenésével. Az adatokat az alábbi táblázat mutatja.

Az óvoda életkor szerint és vegyes életkorú csoportokban szervezi a nevelést. 3 vegyes életkorú és 7 életkor szerinti szervezett csoport működik. 2008-ban a 232 fő óvodás gyermek 52,7 %-a (126 fő) a hátrányos helyzetű, és 11,3 % (27 fő) halmozottan hátrányos helyzetű, 5 % (12 fő) SNI volt.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	261	256	517	213	41,2%
2011/2012	266	240	506	226	44,7%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladatellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	11	12	23	0	0	0	1
2011/2012	11	12	23	0	0	0	1
2012/2013	11	12	23	0	0	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az általános iskolai oktatás, valamint integrált formában a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai oktatása az általános iskolai egységekben folyik. Itt megvalósítják a teljes integrációt. Az általános iskolában 8 évfolyamon 23 tanulócsoportban folyik az oktatás. A többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók (41 fő, 7,8%) az osztályokban viszonylag egyenletesen elosztva található. Az iskola külön tagozatot nem működtet, tehát minden egyes SNI tanulót integrál, fogyatékoságának súlyosságától függetlenül. Az általános iskolában a tanulók 47,6 %-a hátrányos helyzetű, 12,4 %-a halmozottan hátrányos helyzetű. 2004 óta a hátránykompenzációs tevékenységként integrált pedagógiai rendszert alkalmazva segítik a hátrányos helyzetű tanulókat.

Jelenleg nincs magántanuló az iskolában. Más településről bejáró tanuló jellemzően nincs az iskolában. Az általános iskolai tanulók számának változása csökkenő mértéket mutat, ami a csökkenő gyerekszámval van összefüggésben. Az iskoláskorú gyerekek és az iskolába járó gyerekek száma közötti különbség részben abból adódik, hogy nem minden hatodik életévét



betöltött gyerek kezdi meg iskolai tanulmányait, szülői döntés alapján az iskolakezdés gyakran hétéves korra tehető. Az iskolai tanulói létszám csökkenésének következménye a tanuló-csoportok számának csökkenése, ami 2001-ben 28 volt, az 2009-ben már csak 23.

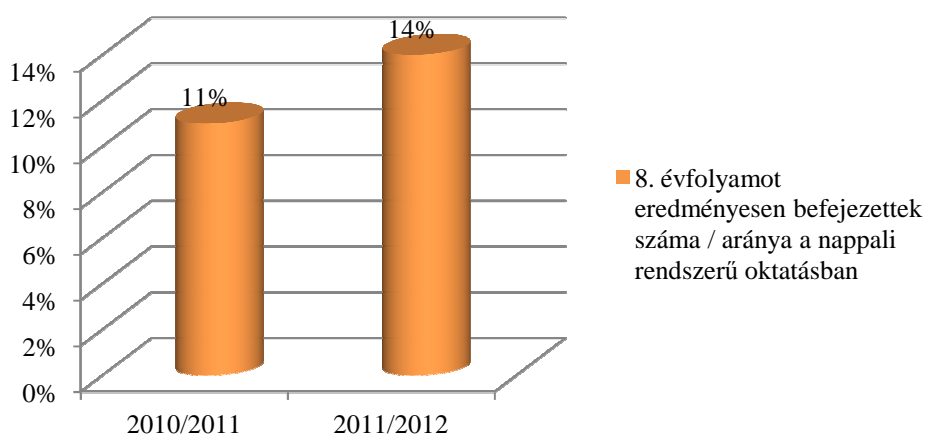
A városi általános iskolák a családsegítő intézettel, a gyermekjóléti szolgálattal és a védőnői hálózattal tartanak szorosabb kapcsolatot.

4.4.9. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	61	11%
2011/2012	75	14%

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

**8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban**



**4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.**

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a kérelmezők számának emelkedése ellenére is, még kevesen veszik igénybe ezt a lehetőséget a családok	Szülők tájékoztatása a kedvezménnyel járó további támogatásokról.

**5. A nők helyzete, esélyegyenlősége**

**5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége**

A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakkal képest. Bármily nehéz is a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni, mégis meg kell próbálni a lehető legpontosabb információkat beszerezni. A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan (pl. Alkotmány 66 és 70§, Munka Törvénykönyve 5§, és természetesen az EbTv), de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene. Pedig a nemek közötti egyenlőtlenséget nem csupán azért érdemes leküzdeni, mert igazságérzetünk, emberi szolidaritás-érzésünk ezt diktálja, hanem azért is, és elsősorban azért, mert az egyenlőtlenség: pazarlás. A társadalmi csoportok – így a férfiak és nők – közötti egyenlőtlen hatalom-megosztás az

erőforrások egyenlőtlen felhasználásához vezet: a rendelkezésre álló potenciálok parlagon hagyásával egyenértékű. Ahhoz, hogy egyáltalán szembenézhessünk a problémákkal, első és legfontosabb lépésként érzékeny háttérelmzéseket kell készíteni. Az adatok elemzése, az általuk tükrözött társadalmi folyamatok feltárása segít megérteni, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőtlenlégek – a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben -nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetűek. A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

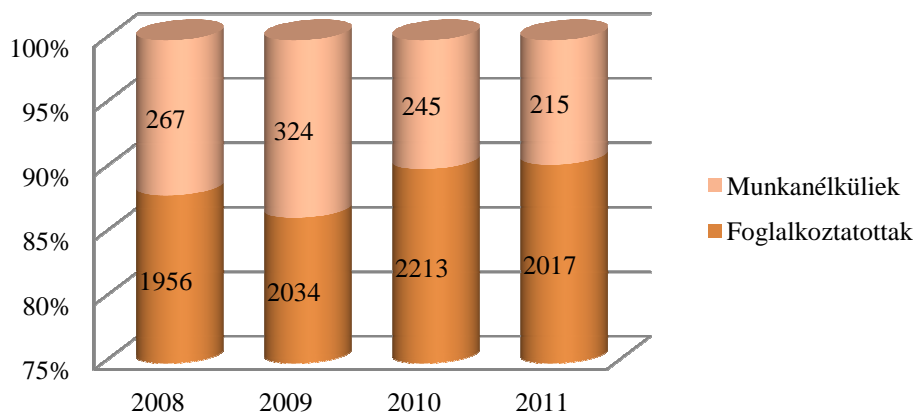
A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

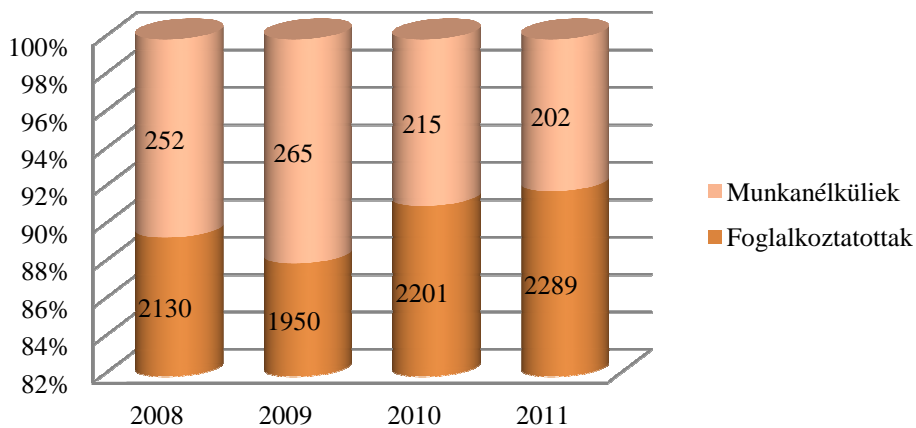
év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	2546	2670	1956	2130	267	252
2009	2506	2635	2034	1950	324	265
2010	2609	2639	2213	2201	245	215
2011	2587	2614	2017	2289	215	202

Forrás: Teir, helyi adatgyűjtés

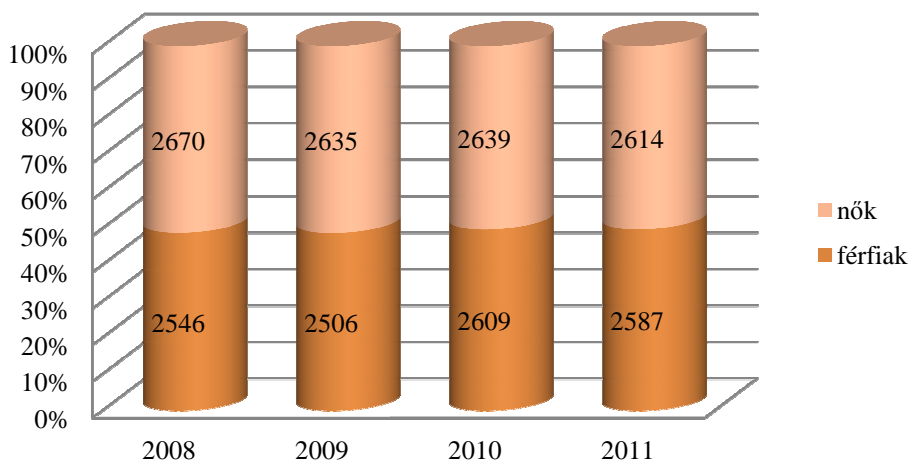
### Férfiak foglalkoztatottsága



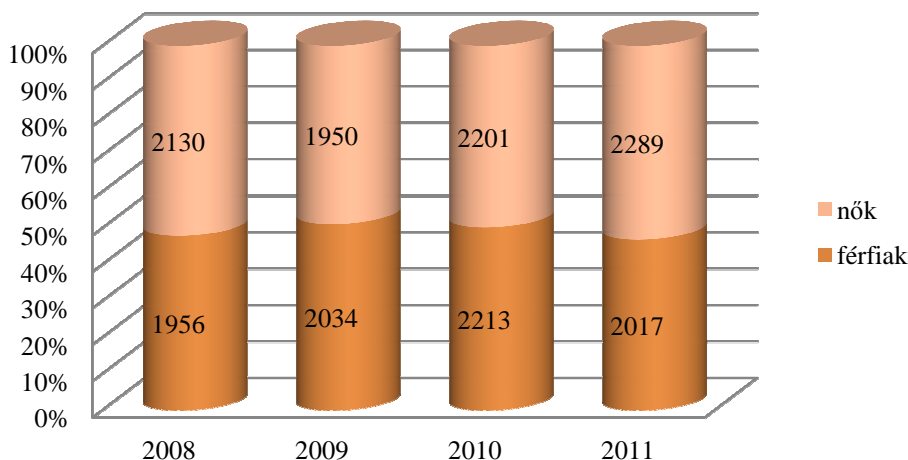
### Nők foglalkoztatottsága



### Munkavállalási korúak

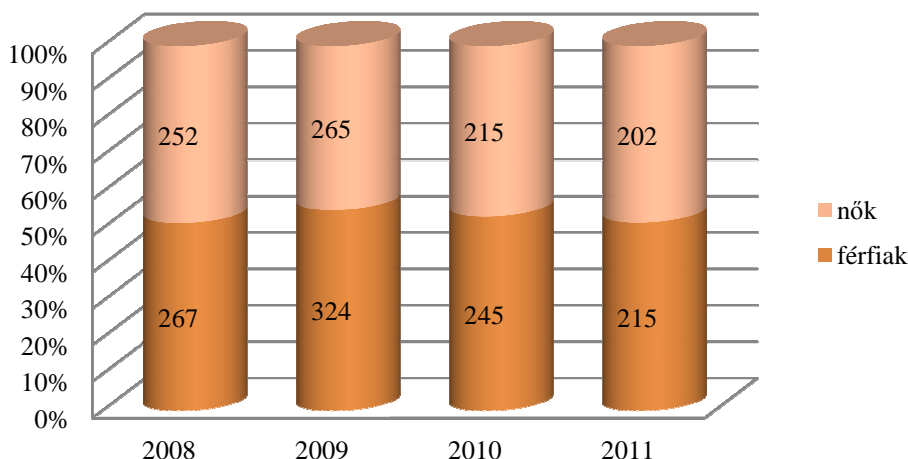


### Foglalkoztatottak



Településünkön a nők foglalkoztatottsága magasabb, mint a férfiaké. Míg 2011-ben 205 munkanélküli nő volt a településen, addig a férfiak száma 215.

### Munkanélküliek



Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Olyan önkormányzati programokat szervezünk, amely a GYES lejártát követően segíti a visszatérést.

**5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)**

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma.

Városunkban a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek minden igényt kielégítenek, váró lista nincs. 24 férőhelyen várjuk elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit.

5.2 számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközik száma	férőhelyek száma családi napközikben	férőhelyek összesen
			önkormányzati	egyéb			
2008	139	1	24		0	0	24
2009	121	1	24		0	0	24
2010	104	1	24		0	0	24
2011	129	1	24		0	0	24
2012	122	1	24		0	0	24

Forrás: Teir, helyi adatgyűjtés

### 5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

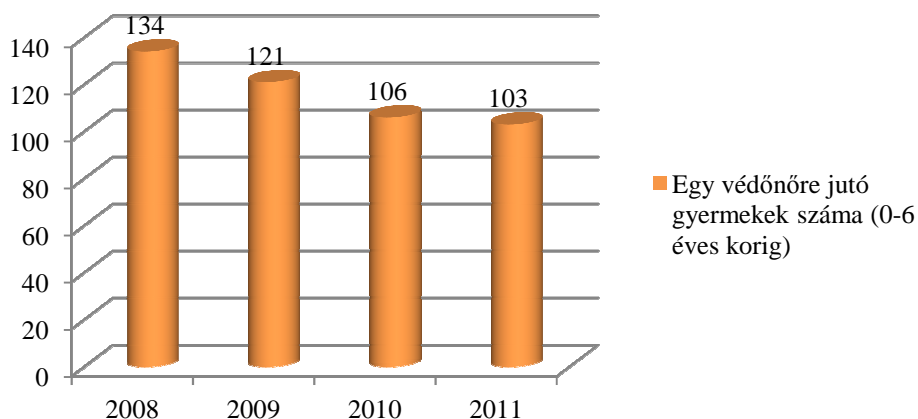
A családtervezés, anya- és gyermekgondozás elsősorban a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik, mégpedig különböző beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként (0-3 éves korig)
2008	3	199	66
2009	3	177	59
2010	3	154	51
2011	3	157	52
2012	3	183	61

Forrás: Teir, helyi adatgyűjtés

**Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0-6 éves korig)**



**5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak**

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek legnagyobb része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

**5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)**

A településünkön és a környéken sincs krízishelyzetben lévő nők befogadására szolgáló anyaoththon.

**5.6 A nők szerepe a helyi közéletben**

**5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben**

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	7	7	0	0	0	0
2009	7	7	0	0	0	0
2010	7	7	0	0	0	0
2011	7	7	0	0	0	0
2012	4	5	0	0	0	0
2013	4	5	0	0	0	0

Forrás: helyi adatgyűjtés

Önkormányzati képviselők körében 5 nő található, az alpolgármester is nő. Ha az önkormányzati intézmény hálózatot vizsgáljuk, akkor az ott dolgozók többsége is nő.

### 5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

### 5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő családok esetében a szegénység kockázata magas	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, de ez családi konfliktusokhoz is vezethet	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása, játszóterek felújítása

## 6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

### 6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- nők hosszabb élettartama

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási ké-



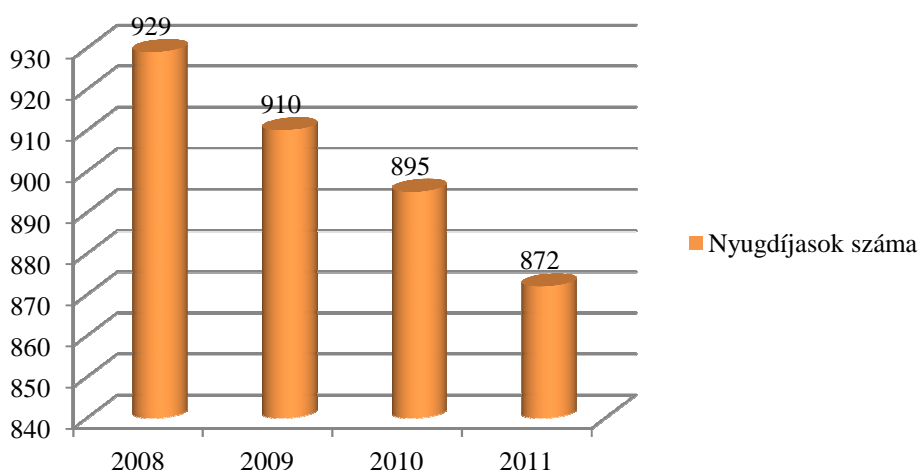
pessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.

**6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint**

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	759	170	929
2009	744	166	910
2010	733	162	895
2011	722	150	872

Forrás: Teir, KSH Tstar

**Nyugdíjasok száma**



Ahogy a táblázatban is látszik a nyugdíj és nyugdíjszerű ellátások többségét férfiak kapták. 2011-ben összesen 872 fő nyugdíjasból 722 fő férfi és 150 fő nő részesült nyugdíjellátásban.

**6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete**

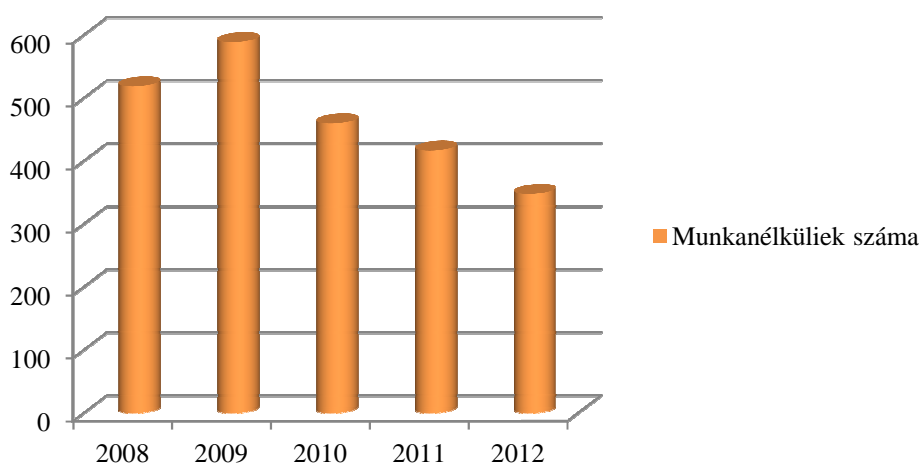
Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel ha speciális tudással rendelkezik.

**6.2.1. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén**

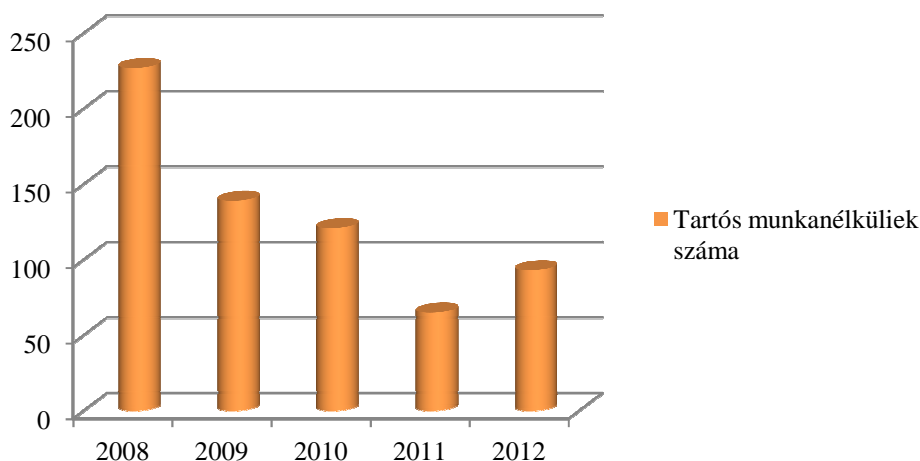
év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	519	63	12%	227	36	16%
2009	589	62	11%	139	15	11%
2010	460	40	9%	121	12	10%
2011	417	66	16%	65	8	12%
2012	348	62	18%	93	13	14%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, Teir

### Munkanélküliek száma



### Tartós munkanélküliek száma



### 6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít. Jellemző a kerületi szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja.

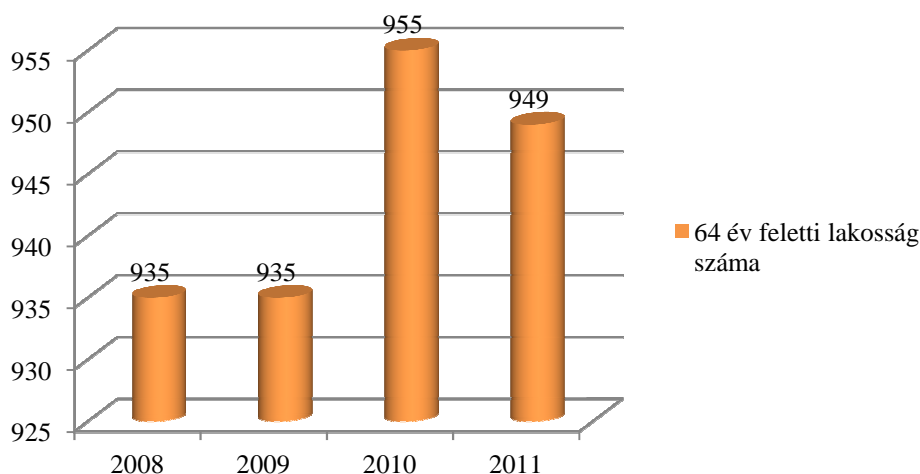
Alapvető célunk az aktív életvitel biztosítása, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	935	46	5%
2009	935	22	2%
2010	955	15	2%
2011	949	33	3%

Forrás: Teir, KSH Tstar

### 64 év feletti lakosság száma



Az ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő 18. életévét betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget. Napközbeni tartózkodás, tár-

sas kapcsolatok, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítése, továbbá igény szerint megszervezni az ellátottak napközbeni étkeztetését, stb. Az idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhely száma 2001 óta 40 fő.

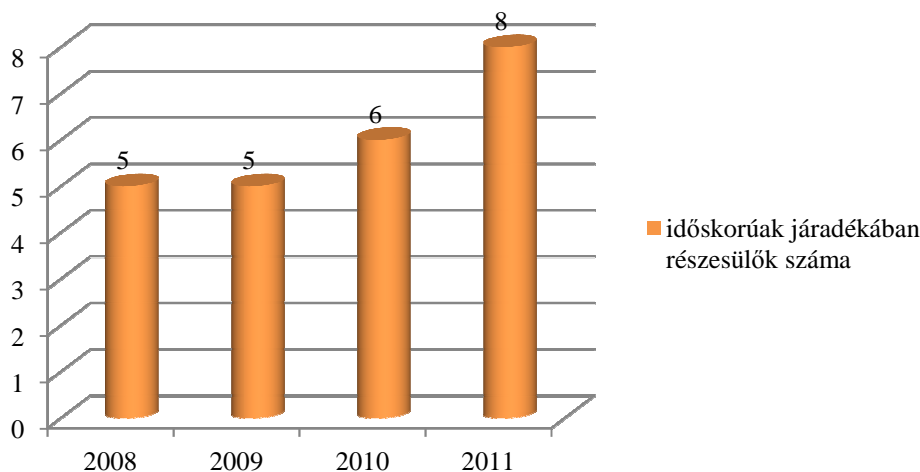
A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás. A jelzőrendszeres házi gondozást 2008-ban 33 fő, 2009-ben 27 fő, 2010-ben 21 fő vette igénybe. A szolgáltatást a településen 2 fő szociális gondozó és ápoló végzettséggel rendelkező dolgozó látja el.

**6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma**

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	5
2009	5
2010	6
2011	8

Forrás: Teir, KSH Tstar

**Időskorúak járadékában részesülők száma**



**6.3.3. számú táblázat - Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

év	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel
	fő	beiratkozottak száma	fő
2008	2085	759	7712
2009	754	796	13542
2010	831	962	15252
2011	2030	939	10170

Forrás: Teir, KSH Tstar

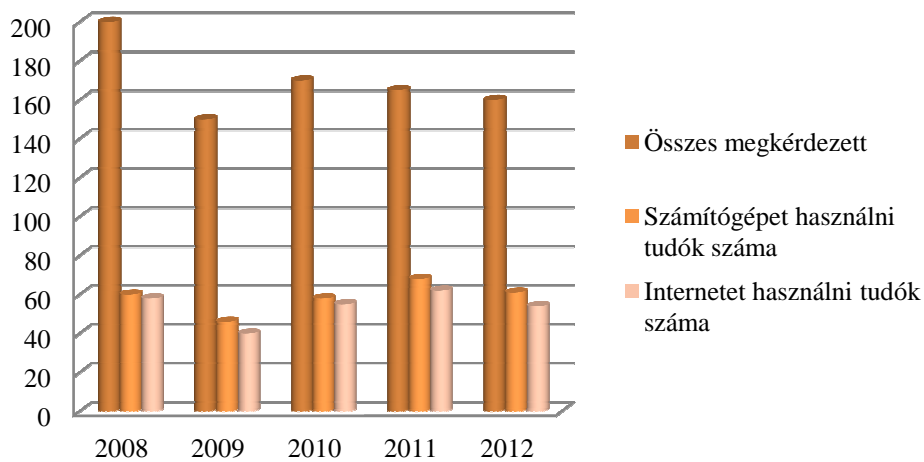
Füzesgyarmaton a közművelődési feladatokat a Hegyesi János Könyvtár és Közművelődési Intézmény látja el. Az Intézmény en könyvtár, művelődési ház és képtár működik. A könyvtár mintegy 60 fő befogadására alkalmas térrel rendelkezik, benne külön kialakított gyermekrészleg, szabad polcos egység felnőtt olvasók részére egyben a folyóirat olvasói és a kiszolgálóponttal, kézikönyv részleg egyben az internetes helyiséggel. A Művelődési Ház épülete mintegy 300 fő befogadására alkalmas. A ház több funkcionális egységet foglal magába, melyek a közösségi igények kielégítését szolgálják: kiselőadóterem, konditerem, klubszoba, színpad, nagy előadóterem, klubhelyiséget, közepes nagyságú előadóterem. A képtár kiállító helyiségében kb. 30 fő fér el kényelmesen, elsősorban Szitás Erzsébet képeinek, valamint helyi amatőr festők alkotásainak ad helyet. A közművelődési és közgyűjteményi feladatokat 1 fő igazgató és 3 fő kinevezett dolgozóval látja el. Mivel egységes intézmény, ezért mindenkinek mindenhez kell értenie, ugyan az alkalmazottak szakosítva vannak, de a feladatellátásnál mindent el kell végezni. Feladatkörök: 1 fő könyvtári asszisztens, 1 fő közművelődési szervező, 1 fő gazdasági ügyintéző. A takarítói feladatot közfoglalkoztatásban részt vevő dolgozókkal látják el. A képtárnál időszakos nyitva tartás működik, a nyári nyitva tartásnál 1 fő közfoglalkoztató látja el a feladatot, téli időszakban az intézmény dolgozói. A könyvtár az alábbi szolgáltatásokat biztosítja: FIP-Pont; e-Magyarország Pont; Teleház; fénymásolás; internet; faxolás; nyomdai munkálatok; szövegszerkesztés; spirálozás;nyomtatás; információnyújtás.

6.3.4. számú táblázat - Idősek informatikai jártassága

év	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
	fő	fő	%	fő	%
2008	200	60	30,0%	58	29,0%
2009	150	46	30,7%	40	26,7%
2010	170	58	34,1%	55	32,4%
2011	165	68	41,2%	62	37,6%
2012	160	61	38,1%	54	33,8%

Forrás: Helyi adatgyűjtés

### Idősek informatikai jártassága



#### 6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az **alábbi alapelvek** mentén összefoglaltunk célokat és intézkedéseket:

- Az emberek a korról mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősek.
- Az idősödéssel mindinkább az "öt I"-vel lehet számolni orvoslásban, ápolásban, gondozásban egyaránt. Ezek: Immobilitás (mozgásképtelenség), Instabilitás (állásképtelenség vagy probléma), Intellektuális hanyatlás és az Iatrogénia (az egészségügyi ártalmak Inkontinencia (vizelet-, széklettartási problémák)).
- Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és mégis hatékonyan.

Az Önkormányzat e célcsoport életminőségének jellemzőit folyamatosan vizsgálja, és ennek alapján alakítja szolgáltatásait.

### 6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A statisztikák rangsorában - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák leggyakrabban előforduló betegségek	Rendszeres szűrővizsgálatok biztosítása Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Magas az egyedül élők aránya  Gyakran válnak áldozattá	Függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése

## 7. Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékoságtípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 43,6 %, látássérült 14,4 %, értelmi fogyatékos 9,9 %, hallássérült 10,5 %, egyéb 21,6 %. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport. Jelentősen emelkedett az egyéb, pontosan meg nem határozott fogyatékoságban szenvedők aránya.

### 7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről településünkön. A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel indulhassanak a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

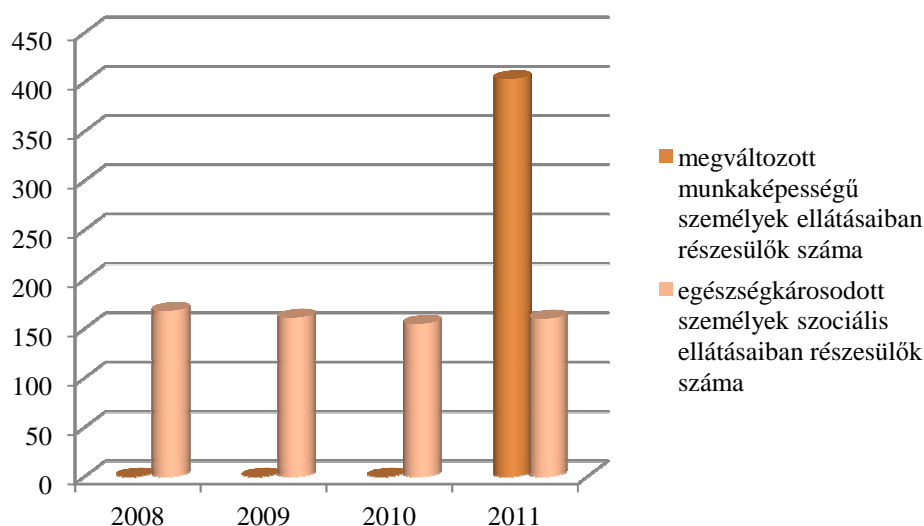
Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyaté-

kos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	n.a.	168
2009	n.a.	161
2010	n.a.	155
2011	403	160

Forrás: Teir, KSH Tstar



A füzesgyarmati Ösvény Esélynövelő Alapítvány 1999-ben alakult. Melynek fő célkitűzése a foglalkoztatottság javítása a Sárréten. Célcsoportjaik: nők, romák, fiatalok, és a megváltozott munkaképességűek. Jelenleg négy területtel foglalkozik az Alapítvány:

1. Civil iroda működtetése
2. Munkanélküliség kezelése, felnőttképzés, foglalkoztatáspolitikai
3. Szociális alapszolgáltatások nyújtása, szociális foglalkoztatás
4. Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatás



Céljuk olyan innovatív programok megvalósítása, melyek hozzájárulnak a település és a kistérség foglalkoztatási helyzetének javításához. A szervezet 140 főt foglalkoztat, ebből 130 megváltozott munkaképességű személy

### 7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

2011-ben a megváltozott munkaképességűek ellátásában részesülők száma 403 fő volt. Az egészségkárosodott személyek szociális juttatásában 2011-ben 160 fő részesült Füzesgyarmaton.

### 7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A településen a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszótérek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	n.a
	középfok	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
	felsőfok	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
	járóbeteg szakellátás	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
	alapellátás	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	n.a

kulturális, művelődési intézmények	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	n.a
önkormányzati, közigazgatási intézmény	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	n.a
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
szociális ellátást nyújtó intézmények	nem	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásaként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

#### 7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése
Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékosat ápoló családtagok kapcsolatteremtésre, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van	A felhasználók otthonába hozhatják az Internetet, mivel számukra az kommunikáció színtere. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése (db), olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti

#### 8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit. Jelentős civil szervezetek Füzesgyarmaton:

- Margaréta Családos Egyesület
- Unitárius Egyház
- Református Egyház

- Sárréti Gyöngyhalász Gyermeksport Egyesület
- Őszi Napfény Nyugdíjas Klub
- Szilaj Lovas Egyesület
- Elszármazottak Baráti Köre Egyesület
- Mozgáskorlátozottak Egyesülete
- Füzesgyarmati Nők Egyesülete
- Vöröskereszt Füzesgyarmati Szervezete
- Füzes Társulat
- Életet az Éveknek Nyugdíjas Klub
- Anonymus Motoros Egyesület
- Füzesgyarmati Mazsorett Együttes
- Füzesgyarmati Gyermeklovas Alapítvány
- Nádas Alapítvány
- Füzesgyarmat Idegennyelv Oktatásáért Alapítvány

A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

## 9. A helyi esélyegyenlőségi program megvalósítása

A település honlapján az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz a lakosok számára, akik ez alapján megismerhetik az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

## A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A tartós munkanélküliek elsősorban az aluliskolázott, alacsonyabb státuszú lakosok köréből kerülnek ki; Keves adat áll a rendelkezésünkre a roma származású és mélyszegénységben élők pontos számáról	Fontos a mélyszegénységben élők ösztönzése a szakmaszerzésre; A jövőre nézve a mélyszegénységben élőkkel kapcsolatos adatbázis elkészítésével pontosabb képet lehetne festeni ezen társadalmi réteg helyzetéről
Gyermekek	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett; A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a kérelmezők számának emelkedése ellenére is, még kevesen veszik igénybe ezt a lehetőséget a családok	Szabadidős programok szervezése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében; Szülők tájékoztatása a kedvezményrel járó további támogatásokról.
Idősek	A statisztikák rangsorában - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák leggyakrabban előforduló betegségek; Magas az egyedül élők aránya; Gyakran válnak áldozattá	Rendszeres szűrővizsgálatok biztosítása Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése; Függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése
Nők	A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő családok esetében a szegénység kockázata magas; A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, de ez családi konfliktusokhoz is vezethet	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása; Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása, játszóterek felújítása

Fogyatékkal élők	Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os; Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése; A felhasználók otthonába hozzátják az Internetet, mivel számukra az kommunikáció színtere. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése (db), olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti
------------------	--	--

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint <b>intézkedés címe, megnevezése</b>	Az intézkedésbe bevont <b>aktorok és partnerek</b> – <b>kiemelve a felelőst</b>
Romák és/vagy mély-szegénységben élők	1) Helyi foglalkoztatási eszközök alkalmazása 2) Az állampolgárok életminőségének folyamatos vizsgálata. Szükséglet alapú szolgáltatások szervezése	1) Munkaügyi Központ Kirendeltsége; helyi Önkormányzat 2) Önkormányzat szociális csoportja Családsegítő Szolgálat
Gyermekek	1) Programok szervezése, szakemberek képzése 2) Szülők tájékoztatása	1) helyi Önkormányzat; óvoda, bölcsőde 2) védőnői szolgálat, óvoda, bölcsőde
Idősek	1) Szociális, közművelődési szolgáltatások bővítése 2) Tájékoztatás és megelőzés	1) Idősekkel foglalkozó civil szervezetek 2) Idősekkel foglalkozó civil szervezetek; helyi Önkormányzat; Családsegítő Szolgálat; jelzőrendszer tagjai
Nők	1) Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása 2) Elmagányosodás megelőzése	1) helyi Önkormányzat; szociális csoport 2) jelzőrendszer tagjai; Családsegítő Szolgálat
Fogyatékkal élők	1) Akadályok megszüntetése 2) az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvétel segítése	1) helyi Önkormányzat 2) helyi Önkormányzat; civil szervezetek

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romákat nem éri hátrányos megkülönböztetés.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők szociális, oktatási, egészségügyi és foglalkoztatással kapcsolatos helyzete javuljon.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esetében, hogy biztosított legyen számukra a hozzáférés a szükséges szolgáltatásokhoz.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek esetén a szükségleteik és érdekeik összehangolására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők elleni erőszakos magatartások teljes mértékű visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esetén arra, hogy intézkedéseink hatására a felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javuljon.

Az intézkedési területek részletes kifejtése:

## 1. Mélyszegénységben élők és romák intézkedési terve 1.

<b>Cím:</b>	Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatása továbbra is a települési intézményekben, önkormányzati közmunka programokban
<b>Leírás:</b>	Munkanélküliség csökkentése, roma származásúak foglalkoztatási rátájának növelése
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	Szociális csoport, közfoglalkoztatási ügyintéző
<b>Kategória:</b>	<b>I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	foglalkoztatottság növelése, kötelezően előírt munka teljesítése
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	vonatkozó önkormányzati rendelet
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	közfoglalkoztatás szervezése
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	közfoglalkoztatottak száma, aktív korúak számának csökkenése, 30 napos önkéntes munka letöltését igazolók száma, aránya
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati támogatás, pályázati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	törvényi rendelkezés esetén folyamatos

**1. Mélyszegénységben élők és romák intézkedési terve 2.**

<b>Cím:</b>	Szociális segélyek, támogatások volumenének fenntartása, illetve növelése
<b>Leírás:</b>	A szegénységi küszöb alatt élők számának emelkedése, a közüzemi díjhátralékosok magas száma
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester
<b>Kategória:</b>	<b>I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	Az eladósodottság megakadályozása, hátralékok csökkentése
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	vonatkozó önkormányzati rendeletek
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	segélyek, támogatások rendeleti aktualizálása, költségvetési keret biztosítása
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	lakbérhátralékok csökkentése, új hátralékosok megjelenésének figyelemmel kísérése
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati és pályázati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	folyamatos



2. Gyermekes esélyegyenlőségének intézkedési terve 1.

<b>Cím:</b>	Nyári gyermekétkeztetés biztosításának további fenntartása
<b>Leírás:</b>	Gyermekek egészséges étkezésének biztosítása önkormányzati támogatással
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester, szociális csoport
<b>Kategória:</b>	<b>II. A gyermekek esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	Étkezés kedvezményes biztosítása a rászorulóknak részére
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	önkormányzati rendelet, vonatkozó jogszabályok
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	Tanévben és nyári szünetben az étkezés megszervezése
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	étkezést igénybevevő gyermekek száma, rászoruló gyermekek száma
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás, pályázati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	folyamatos

2. Gyermekes esélyegyenlőségének intézkedési terve 2.

<b>Cím:</b>	Biztonságos közlekedés biztosítása iskolaidőszakban
<b>Leírás:</b>	Az iskola előtt húzódó forgalmas úton való közlekedés biztosítása forgalomirányítással
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 15. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgárőrség
<b>Kategória:</b>	<b>II. A gyermekek esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	szolgáltatás fenntartása
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	-
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	oktatás, biztonságra nevelés
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	baleseti mutatók
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	flyamatos

## 3. Nők esélyegyenlőségének intézkedési terve 1.

<b>Cím:</b>	Munkahely megtartás települési szinten
<b>Leírás:</b>	Munkába állás nehézsége, GYES-ről visszatérők fogadása a települési intézményekben
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester
<b>Kategória:</b>	<b>III. A nők esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	A nők munkába való visszatérésének segítése, a bölcsődei és óvodai férőhelyek fenntartásával
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	vonatkozó önkormányzati rendelet
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	intézményi létszámok megtartása, esetleges növelése
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	településen élő és foglalkoztatott nők száma, aránya
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás, normatíva
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	folyamatos

## 3. Nők esélyegyenlőségének intézkedési terve 2.

**Cím:** Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

**Leírás:** Családon belüli erőszak esetén

**Felelős és határidő:** 2016. 06. 30. (csütörtök)

**Az intézkedés felelőse:** polgármester, szociális csoport

**Kategória:** **III. A nők esélyegyenlősége**

**Az intézkedéssel elérni kívánt cél:** Krízis lakások biztosítása a rászorulóknak számára

**A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:** vonatkozó önkormányzati rendelet

**Az intézkedés tartalma:** Az önkormányzati támogatás fenntartása, anyagi támogatás

**Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):** Nincs jelenleg konkrétan erre a célra igénybe vehető lakás

**Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):** önkormányzati forrás

**Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:** folyamatos

## 4. Idősek esélyegyenlőségével kapcsolatos intézkedési terv 1.

<b>Cím:</b>	Egészségnapok szervezése
<b>Leírás:</b>	Egészségmegőrzési prevenció, az egészséget befolyásoló rizikófaktorok kiszűrése
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester, szociális csoport, Egészségügyi Központ
<b>Kategória:</b>	<b>IV. Az idősek esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, ezek igénybevétele, szűrővizsgálatok iránti igény növekedése az egészségmegőrzés érdekében
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	Egészségügyi Koncepció
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	Egészségnapok megszervezése
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	egészségügyi szolgáltatást igénybevevők számának az alakulása, egészségnap szolgáltatásait igénybevevők aránya
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás, pályázati lehetőség
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	2016.12.31

## 4. Idősek esélyegyenlőségével kapcsolatos intézkedési terv 2.

<b>Cím:</b>	Idősügyi Kon koncepció kidolgozása
<b>Leírás:</b>	idősek szegregáltságának megszüntetése, kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférése, egészségmegőrzés
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester, Egészségügyi Központ
<b>Kategória:</b>	<b>IV. Az idősek esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	Tevékeny időskor biztosítása, életminőség javítása
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	Integrált Városfejlesztési Kon koncepció
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	kon koncepció kidolgozása, feladatok és célok megjelölése
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	rendezvényen résztvevők száma
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	2015.12.31

## 5. Fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségével kapcsolatos intézkedési terv 1.

<b>Cím:</b>	Településen élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése
<b>Leírás:</b>	A fogyatékkal élők foglalkoztatására vonatkozóan törekedni kell az esélyegyenlőség megteremtésére
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Megjegyzések:</b>	Munkahelyteremtés
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester
<b>Kategória:</b>	<b>V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	A szolgáltatás biztosítása, kiterjesztése nem csak települési lakosokra
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	Esélyegyenlőségi törvény
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	Ellátórendszer fenntartása
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	Fogyatékos ellátottak számának alakulása
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	önkormányzati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	folyamatos

5. Fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségével kapcsolatos intézkedési terv 2.

<b>Cím:</b>	Középületek akadálymentesítésének biztosítása
<b>Leírás:</b>	Jogszabályi előírás keretében biztosítani kell az önkormányzatnak a megfelelő akadálymentesítettséget
<b>Felelős és határidő:</b>	2016. 06. 30. (csütörtök)
<b>Az intézkedés felelőse:</b>	polgármester, műszaki csoport
<b>Kategória:</b>	<b>V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége</b>
<b>Az intézkedéssel elérni kívánt cél:</b>	Teljes körű akadálymentesítés
<b>A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:</b>	Esélyegyenlőségi törvény
<b>Az intézkedés tartalma:</b>	pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, szükséges önrész biztosítása
<b>Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):</b>	Teljeskörűen akadálymentesített középületek száma
<b>Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai):</b>	pályázati és önkormányzati forrás
<b>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:</b>	Feladat teljeskörű megvalósításáig folyamatos



**2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)**

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
<b>I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége</b>										
1	Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatása települési intézményekben, önkormányzati közmunka programokban	Munkanélküliség csökkentése, roma származásúak foglalkoztatási rátájának növelése	Foglalkoztatottság növelése, kötelezően előírt munka teljesítése	Vonatkozó önkormányzati rendelet	Közfoglalkoztatás szervezése	Szociális csoport, közfoglalkoztatási ügyintéző	2016. 06. 30	Közfoglalkoztatottak száma, aktív korúak számának csökkenése, 30 napos önkéntes munka letöltését igazoló aránya és száma	Önkormányzati támogatás, pályázati forrás	Törvényi rendelkezés esetén folyamatos
2	Szociális segélyek, támogatások volumenének fenntartása, illetve növelése	A szegénységi küszöb alatt élők számának emelkedése, a közüzemi díjhátralékosok magas száma	Az eladósodottság megakadályozása, hátralékok csökkentése	Vonatkozó önkormányzati rendelet	Segélyek, támogatások aktualizálása, költségvetési keret biztosítása	polgármester	2016. 06. 30	Lakbérhátralékok csökkentése, új hátralékosok megjelenésének figyelemmel kísérése	Önkormányzati és pályázati forrás	folyamatos
<b>II. A gyermekek esélyegyenlősége</b>										
1	Nyári gyermekétkeztetés biztosításának fenntartása	Gyermekek egészséges	Étkezés kedvezményes	Önkormányzati rendelet	Tanévben és a nyári szünetben	Polgármester, szociális csoport	2016. 06. 30	Étkezést igénybevevő gyere-	Önkormányzati forrás, pályázati	Folyamatos

	sa	étkezésének biztosítása önkormányzati támogatással	biztosítása a rászorulóknak részére		az étkezés megszervezése			kek száma, rászoruló gyerekek száma	forrás	
2	Biztonságos közlekedés biztosítása iskolaidőszakban		Szolgáltatás fenntartása	-	oktatás, biztonságra nevelés	polgárőrség	2016. 06. 15	baleseti mutatók	Önkormányzati forrás	folyamatos
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Munkahely megtartás települési szinten	Munkába állás nehézsége, GYES-ről visszatérők fogadása a települési intézményekben	A nők munkába való visszatérésének segítése, a bölcsődei és óvodai férőhelyek fenntartásával	Vonatkozó önkormányzati rendelet	Intézményi létszámok megtartása, esetleges növelése	polgármester	2016. 06. 30	Településen élő és foglalkoztatott nők száma, aránya	Önkormányzati forrás, normatíva	folyamatos
2	Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások	Családon belüli erőszak esetén	Krízis lakások biztosítása a rászorulóknak számára	Vonatkozó önkormányzati rendelet	Önkormányzati támogatás fenntartása, anyagi támogatás	polgármester, szociális csoport	2016. 06. 30	Nincs jelenleg erre a célra igénybe vehető lakás	Önkormányzati forrás	folyamatos
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Egészségnapok szervezése	Egészség megőrzési prevenció, az egészséget befolyásoló rizikófaktorok kiszűrése	Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, ezek igénybevétele, szűrővizsgálatok iránti igény növekedése az egészségmegőrzés érdekében	Egészségügyi Konceptió	Egészségnapok megszervezése	Polgármester, szociális csoport, Egészségügyi Központ	2016. 06. 30	Egészségügyi szolgáltatást igénybevevők számának alakulása, egészségnap szolgáltatásait igénybevevők aránya	Önkormányzati forrás, pályázati lehetőség	2014. 12. 31.
2	Idősügyi Konceptió kidolgozása	Idősek szegregáltóságán	Tevékeny idős-kor biztosítása,	Integrált Városfejlesztési Kon-	Konceptió kidolgozása,	Polgármester, Egészségügyi	2016. 06. 30	Rendezvényen résztvevők	Önkormányzati forrás	2015. 12. 31.

		ak megszűntetése, kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférése, egészségmegőrzés	életminőség javítása	cepció	feladatok és célok megjelölése	Központ		száma		
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Településen élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése	A fogyatékkal élők foglalkoztatása során törekedni kell az esélyegyenlőség megteremtésére	A szolgáltatás biztosítása, kiterjesztése nem csak a települési lakosokra	Esélyegyenlőségi törvény	Ellátórendszer fenntartása	polgármester	2016. 06. 30	Fogyatékosok ellátottak számának alakulása	Önkormányzati forrás	folyamatos
2	Középületek akadálymentesítésének biztosítása	Jogsabályi előírás keretében biztosítani kell az önkormányzatnak a megfelelő akadálymentesítést	Teljeskörű akadálymentesítés	Esélyegyenlőségi törvény	Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, szükséges önrész biztosítása	Polgármester, műszaki csoport	2016. 06. 30	Teljeskörűen akadálymentesített középületek száma	Pályázati és önkormányzati forrás	Feladat teljeskörű megvalósításáig folyamatos

### 3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

#### A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.



### A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

## Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

## Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

## Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a Szociális csoport vezetője felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a be-



fogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

#### Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

#### 4. Elfogadás módja és dátuma

I. Füzesgyarmat Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Füzesgyarmat Város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

Füzesgyarmat Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

### HEP elkészítési jegyzék<sup>2</sup>

NÉV <sup>3</sup>	HEP részei <sup>4</sup>										Aláírás <sup>5</sup>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

<sup>2</sup> Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

<sup>3</sup> A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

<sup>4</sup> A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

**R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.**

<sup>5</sup> Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.